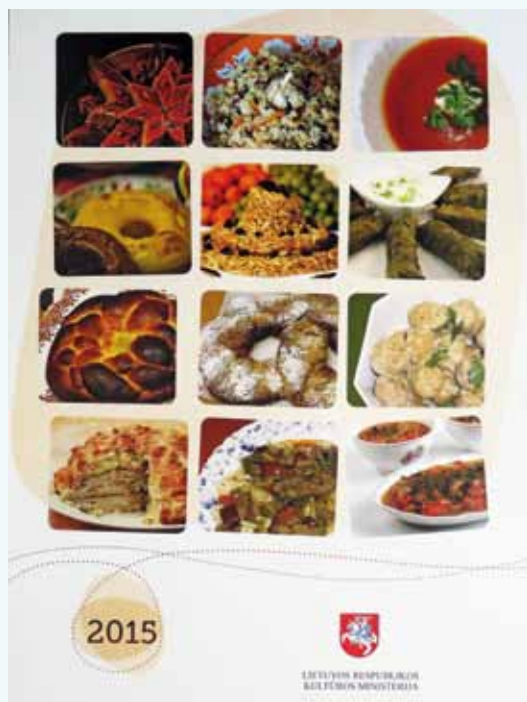

TAUTINIŲ bendrijų 2015 naujienos Nr. 1 (52)

Lietuvos romų ansamblis „Sare Roma”

Kauno mečetės gintarinis paveikslas Turkijos Respublikos prezidentui Recepui Tayyipui Erdoganui primins tikėjimo brolius – Lietuvos totorius. Tokią jų dovaną šios šalies vadovui perdavė Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė vizito į Turkiją metu pernai gruodį.

p. 11

Kultūros ministerija išleido 2015 metų kalendorių, kuriame Lietuvos tautinės mažumos pristato savo tautų kulinarinį paveldą.

p. 10

Šiomet Lietuvos kultūros sostine tapusi Žagarė jau pasirengusi pristatyti Šiaurės Lietuvos, buvusios žiemgalių žemės, vieno seniausių Lietuvos miestų istorijos ir kultūros paveldą bei turtingą šiandienos kultūros panoramą. Neatskiriama šio paveldo dalį sudaro žydų istorija ir kultūra, kuri taip pat bus atspindėta kultūros sostinės programoje.

p. 7

Labiausiai lietuviškame Lietuvos didmiestyje Kaune, kuriame kitataučiai sudaro keletą procentų visų gyventojų, sėkmingai veikia G. Deržavino rusų literatūros klubas.

p. 12

Sausio 29 d. Tautinių bendrijų namuose atidaryta Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijos, Vilniaus krašto tautodailininkų – meno kūrėjų asociacijos narės Laimutės Benėšiūnaitės-Fedosejevos popieriaus karpinių paroda „Cikliškas (ne)pastovumas“.

p. 9

T u r i n y s

VYRIAUSYBĖJE

Sudarė komisiją Lietuvos žydų reikalams	2
Bus mažinami socialiniai ir ekonominiai skirtumai Pietryčių Lietuvoje.....	2
Tautinės bendrijos turi atstovę Kultūros taryboje.....	2
Pritarė Nediskriminavimo skatinimo tarpinstituciniam veiklos planui.....	3

KULTŪROS MINISTERIJOJE

Patvirtintas Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015 – 2020 metų veiksmų planas.....	3
---	---

AKTUALIJOS

Premjeras: atkurtas departamentas sustiprins Vyriausybės ir tautinių bendrijų atstovų dialogą.....	4
Kultūros viceministre paskirta P. Poderytė	4
Š. Birutis: smerkiu terorizmą ir netoleruoju neapykantos kurstymo.....	5
Rašytojui J. G. Kanovičiui – Nacionalinė kultūros ir meno premija	5
Dr. H. Kobeckaitėi įteiktas Kultūros ministerijos Garbės ženklas „Nešk savo šviesą ir tikėk“	6
Lietuvos kultūros sostinės Žagarės programoje – žydų istorijos akcentai	7
J. Rumša. Kultūros ministerijos premija už tarpkultūrinio dialogo skatinimą įteikta žurnalistei J. Lasauskaitei.....	8
„Karpiniai – mano gyvenimo raudonoji linija“	9
Duonos šventė Tautinių bendrijų namuose	10
Kalendoriuje – tautinių mažumų kulinarinis paveldas.....	10
Lietuvos totorių dovana Turkijos prezidentui	11
G. Sidykovas, J. Rumša. Lietuviškame Kaune gyvuoja rusų literatūros klubas	12
Šeduvoje bus Žydų muziejus	13
Valstybinė kalba: vartojimo tvarka, kategorijos	14
Apie pusę piliečių pageidauja, kad pase būtų įrašyta jų tautybė	14
Diktantų rašė ir ambasadorius, ir vaikai	15
S. Lozoraičio premija – LRT žurnalistui V. Karakorskiui	17

TRADICIJOS IR PAPROČIAI

J. Rumša. Kaz omeši –totorių nacionalinė šventė	
---	--

NAUJOS KNYGOS

Penkios dešimtys jaudinančių istorijų apie išgelbėtus žydų vaikus	17
A. Stepukonis. Spalvingas Lietuvos tautinių mažumų paveikslas	18
T. Bairašauskaitė, G. Miškinienė. Leidinio tema – tiurkų tautų pėdsakai Lietuvoje	19

TAUTINĖS MAŽUMOS UŽSIENYJE

„Maža salelė Vokietijos vandenyne“.....	20
---	----

S U M M A R Y.....	20
--------------------	----

Sudarė komisiją Lietuvos žydų reikalams

Sausio 14 d. Vyriausybė posėdyje nutarė sudaryti komisiją klausimams, susijusiems su Lietuvos žydų kultūra ir istorija, nagrinėti.

Komisija nagrinės klausimus, susijusius su Lietuvos žydų kultūros ir istorijos paveldu, žydų kapinių ir žydų masinių kapaviečių Lietuvoje išsaugojimu, kitus Lietuvos žydų kultūros ir istorijos klausimus ir teiks Vyriausybei pasiūlymus dėl pavestų uždavinių įgyvendinimo.

Komisijos pirmininku paskirtas Vyriausybės kancleris Alminas Mačiulis. Į ją įtraukti užsienio, vidaus reikalų, kultūros, švietimo ir mokslo viceministrai, Kultūros paveldo departamento, visuomeninių organizacijų, Lietuvos

žydų (litvakų) bendruomenės atstovai.

Komisijos darbe taip pat dalyvaus Amerikos ir tarptautinių žydų organizacijų atstovai.

Sudaryti tokią dvišalę komisiją buvo sutarta praėjusių metų rudenį vykusiuose premjero Algirdo Butkevičiaus ir Vyriausybės kanclerio A. Mačiulio susitikimuose su Amerikos žydų komiteto tarptautinių reikalų direktoriumi rabinu Endriumi Beikeriu (Andrew Bakeris), Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės pirmininke Faina Kukliansky ir kitais bendruomenės atstovais.

Istoriniuose šaltiniuose apie žydų kūrėmąsi Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje užsimenama XIV a. pabai-

goje. Dažniau žydų kvartalai miestuose imti skirti nuo XVI a. pradžios, o nuo XVII a. vidurio tokia gyvenimo forma tapo visuotinė.

Per Antrąjį pasaulinį karą naciai Lietuvoje, dažnai padedami lietuvių kolaborantų, išžudė 90 proc. iš daugiau kaip 200 tūkst. Lietuvos žydų.

Pagal 2011 m. priimtą Geros valios kompensacijos už žydų religinių bendruomenių nekilnojamąjį turtą įstatymą, per dešimtmetį Lietuva įsipareigojo išmokėti 128 mln. litų kompensaciją žydų bendruomenėms.

Šie pinigai turi būti naudojami Lietuvos žydų religiniams, kultūros, sveikatos apsaugos, sporto, švietimo, mokslo tikslams Lietuvoje.

Bus mažinami socialiniai ir ekonominiai skirtumai Pietryčių Lietuvoje

Sausio 15 d. Vyriausybė patvirtino priemones, kurios turėtų mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus Pietryčių Lietuvoje, kur gyvena daug tautinių mažumų atstovų.

Priemones parengė Ministro Pirmininko Algirdo Butkevičiaus po apsilankymo šalies regionuose, taip pat Pietryčių Lietuvoje, sudaryta speciali darbo grupė, kurios veikloje dalyvavo ministerijų, Vyriausybės kanceliarijos ir penkių savivaldybių (Vilniaus, Švenčionių, Šalčininkų,

Trakų rajonų bei Visagino miesto) atstovai.

Švietimo ir mokslo, Susisiekimo ir Vidaus reikalų ministerijoms nurodyta apie 10 proc. padidinti asignavimų limitus ES lėšomis finansuojamiems mokyklų, švietimo ir transporto infrastruktūros modernizavimo bei mažų miestelių plėtros projektams.

Visagine bus kuriamas pramonės parkas „Smarkt Park“. Be to, siūloma nugriauti šio miesto daugiabučius ir šiose teritorijose statyti individualius namus.

Kalesninkų ir Taisiūnų kaimų

Šalčininkų rajone teritorijoms sutvarkyti iš valstybės numatoma skirti 811 tūkst. eurų, 434 tūkst. eurų – neigaliųjų transporto priemonėms ir 579 tūkst. eurų – sporto mokyklos pastato Vilniaus rajone statybai. Vilkiškių (Šalčininkų r.) ir Glitiškių (Vilniaus r.) dvarams sutvarkyti skiriama atitinkamai 724 tūkst. eurų ir 579 tūkst. eurų.

Lentvaryje planuojama pastatyti geležinkelio tunelį. Jo statybai numatoma skirti 12,6 mln. eurų ES lėšų. Dar 348 tūkst. eurų skirtų Trakų rajono savivaldybė.

Tautinės bendrijos turi atstovę Kultūros taryboje

Vyriausybė 2014 m. gruodžio 23 d. vykusiame posėdyje paskyrė humanitarinių mokslų daktarę Pilę Veljatagą į Kultūros tarybą.

Lietuvos kultūros tyrimų instituto mokslininkė P. Veljataga kaip tautinių mažumų (bendrijų) atstovė Taryboje pakeitė Stanislavą Vidtmanną.

S. Vidtmann iš pareigų atsistatydino

pernai rugsėjį, kai buvo paskirtas dirbti Lietuvos energetikos atašė Lenkijoje.

Estė P. Veljataga Lietuvoje gyvena nuo 1957 m. Ji yra Lietuvos dailininkų sąjungos Menotyros sekcijos ir Lietuvos estetikų asociacijos narė.

Kultūros tarybai vadovauja kultūros vadybininkė Daina Urbanavičienė.

Kultūros taryba atsakinga už kul-

tūros ir meno programų, projektų ir kitokių priemonių finansavimą. Ji taip pat turi administruoti Kultūros rėmimo fondo lėšas, skirti kultūros ir meno kūrėjams stipendijas ir kitokią finansinę paramą, organizuoti kultūros ir meno tyrimus, koordinuoti jų įgyvendinimą, stebėti, kaip projektai įgyvendinami.

Pritarė Nediskriminavimo skatinimo tarpinstituciniam veiklos planui

Sausio 28 d. Vyriausybė pritarė Nediskriminavimo skatinimo tarpinstituciniam veiklos planui, kuriuo siekiama mažinti diskriminaciją, užtikrinant lygias galimybes, bei didinti visuomenės sąmoningumą ir pagarbą žmogui. Plano įgyvendinimo laikotarpis – 2015 – 2020 m.

Plane, be nediskriminavimo skatinimo įvairių gyventojų grupių (pavyzdžiui, pagyvenusių žmonių, transeksualių asmenų ir kt.) atžvilgiu, numatytos priemonės ir dėl nediskriminavimo skatinimo tautinių mažumų atžvilgiu.

Dėl to bus siekiama didinti visuomenės sąmoningumą nediskriminavimo skatinimo ir lygių galimybių srityje: rengti metinius Nacionalinės lygybės ir įvairovės apdovanojimus; įgyvendinti priemones, skirtas stiprinti tautinių mažumų ir migruojančių šeimų vaikų švietimą; informuoti visuomenę lygių galimybių ir nediskriminavimo klausimais; mokyti jaunimą nediskriminavimo skatinimo ir pagarbos žmogui ugdymo klausimais; rengti mokymus ir švietėjiškus renginius darbdaviams; organizuoti renginius, skirtus skatinti nediskriminavimą tautybės, rasės ir kalbos

pagrindu; įgyvendinti švietėjiškas veiklas, vykdomas panaudojant novatoriškas priemones ir metodus, skatinti nevyriausybinių organizacijų veiklą; dalyvauti tarptautinių organizacijų veikloje, skatinant lygių galimybių ir nediskriminavimo principo įgyvendinimą.

Tarpinstituciniame veiklos plane numatytas priemonės vykdys Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo, Kultūros, Teisingumo, Užsienio reikalų ministerijos, Jaunimo reikalų departamentas, Lietuvos darbo birža, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Lietuvos teisės institutas.

KULTŪROS MINISTERIJOJE

Patvirtintas Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015 – 2020 metų veiksmų planas

Sausio 29 d. kultūros ministras Šarūnas Birutis pasirašė įsakymą dėl Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015 – 2020 metų veiksmų plano patvirtinimo.

Veiksmų planas parengtas įgyvendinant 2011 m. balandžio 5 d. Europos Komisijos komunikatą „Dėl Europos Sąjungos romų integracijos nacionalinių strategijų plano iki 2020 metų“ ir atsižvelgiant į Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus pagal Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją, Jungtinių Tautų Rasinės diskriminacijos panaikinimo konvenciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, Tarptautinį socialinių, ekonominių ir kultūrinių teisių paktą bei kitas tarptautines sutartis.

2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Lietuvoje gyveno 2115 romų tautybės asmenų. Nuo 1989 m. romų skaičius šalyje tolygiai mažėja. Šios tautinės grupės asmenų

amžiaus struktūrai būdinga tai, kad itin didelę dalį – net 49 proc. – sudaro vaikai ir jaunimas iki 20 metų, kai tuo tarpu analogiškas visos Lietuvos rodiklis – 22 proc.

Pastebimai augo romų išsilavinimas, mažėja neraštingumas. Tačiau romų išsilavinimo rodikliai vis dar smarkiai skiriasi nuo šalies vidurkio.

Didelė dalis romų (apie 24 proc.) nėra drausti privalomuoju sveikatos draudimu.

Išlieka sudėtinga romų integracija į darbo rinką. Romių moterų situacija įsidarbinimo aspektu yra blogesnė negu vyrų.

Apklausų rezultatai liudija, kad per Nepriklausomybės laiką neigiamos nuostatos romų tautinės mažumos atžvilgiu išliko aukštos ir keitėsi nežymiai. Nuo 2010 m. fiksuojamas reikšmingas neigiamų nuostatų romų atžvilgiu didėjimas Vilniaus mieste.

Šiuo metu yra įregistruota 18 romų

nevyriausybinių organizacijų, tačiau aktyvią veiklą vykdo tikrai apie pusė iš jų. Be to, romų tautinė mažuma turi savo atstovą Tautinių bendrijų taryboje.

Veiksmų planu siekiama skatinti romų tautybės žmonių integraciją į švietimo sistemą, išitraukimą į darbo rinką, didinti sveikatos paslaugų prieinamumą romams, gerinti jų gyvenamojo būsto sąlygas, didinti romų kultūros atvirumą, mažinti romų tautybės žmonių diskriminaciją.

Veiksmų plane numatytų priemonių įgyvendinimą koordinuoja LR kultūros ministerija arba kita už tautinių mažumų politikos įgyvendinimą atsakinga institucija. Stebėseną atlieka kultūros ministro įsakymu sudaryta nuolatinė tarpinstitucinė darbo grupė, kuri renkasi ne rečiau kaip du kartus per metus. Ją sudaro valstybės ir savivaldybės institucijų, akademinės bendruomenės, romų ir su romais dirbančių organizacijų atstovai.

Premjeras: atkurtas departamentas sustiprins Vyriausybės ir tautinių bendrijų atstovų dialogą

Sausio 8 d. Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius Tautinių bendrijų namuose susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais. Susitikimo metu aptarti aktualūs tautinių bendrijų gyvenimo, veiklos klausimai.

Vyriausybės vadovas informavo, kad nuo šių metų liepos 1 d. pradeda veikti Tautinių mažumų departamentas. „Jis rūpinsis etnopolitikos formavimu ir įgyvendinimu, taip pat projektų įgyvendinimu. Šis mūsų sprendimas, neabejoju, taip pat prisidės prie tautinių bendrijų interesų ir poreikių tenkinimo, tautinio tapatumo išsaugojimo. Departamentas padės tautinių bendrijų atstovams visapusiškai dalyvauti šalies visuomeniniame, politiniame ir kultūriniame gyvenime, ugdyti jų pilietiškumą, toleranciją, nepakantumą tautinės nesantaikos kurstymui“, – sakė Ministras Pirmininkas.

A. Butkevičius pažymėjo, kad tautinių mažumų atstovai yra labai aktyvūs ir patys taip pat aktyviai dalyvauja sprendžiant jiems rūpimus klausimus. Kaip teigė Premjeras, Lietuva gali didžiuotis, jog turi didžiausią Europoje tautinių mažumų mokyklų skaičių – per 70 mokyklų

Susitikimo metu. Kultūros viceministrė Patricija Poderytė, Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė Galina Miškinienė, Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, Vyriausybės kanclerio pirmasis pavaduotojas Remigijus Motuzas.

lenkų mokomąją kalbą, per 50 – rusų mokomąją kalbą.

Susitikime sutarta, kad tautinių mažumų teises Lietuvoje užtikrina Konstitucija, įvairūs įstatymai ir tarptautinės teisės aktai, tarp jų – Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencija, kurią Lietuva yra ratifikavusi. Tačiau reika-

lingas ir Tautinių mažumų įstatymas. Jo projektą, pasak Premjero, Seimas turi svarstyti pavasario sesijoje.

2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Lietuvoje gyveno 154 tautybių gyventojai. Lietuviai sudarė 84,2 proc., kitų tautybių atstovai – 15,8 proc.

TBN inf.

Kultūros viceministre paskirta P. Poderytė

Kultūros viceministre paskirta Šiaulių savivaldybės Kultūros skyriaus vedėja Patricija Poderytė. Šias pareigas ji eina nuo 2014 m. gruodžio 15 d.

Viceministrė koordinuoja Kultūros ministerijos Tautinių mažumų reikalų skyriui pagal nuostatus priskirtus uždavinius, valstybės tautinių santykių darnumo politiką bei valstybės politiką valstybinės kalbos srityje, įstaigų prie minis-

terijos pagal atitinkamai priskirtas sritis veiklą.

P. Poderytė yra įgijusi choro dirigentės ir muzikos pedagogės specialybę Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, baigė kultūros vadybos ir kultūros politikos magistro studijas Vilniaus dailės akademijoje. Dirbo švietimo, kultūros, turizmo įstaigose, nuo 2003 m. vadovavo Šiaulių miesto savivaldybės Kultūros skyriui.

TBN inf.

Š. Birutis: smerkiu terorizmą ir netoleruoju neapykantos kurstymo

Sausio 12 d. ES valstybių narių kultūros ministrai pažadėjo nuo teroristų ginti saviraiškos laisvę. Šis pranešimas pasirodė, kai 2015 m. sausio 7 d. Paryžiuje buvo įvykdytas islamistų išpuolis prieš Prancūzijos satyrinį savaitraštį „Charlie Hebdo“. Ministrai pavadino šį išpuolį šaltakraujišku barbarišku.

Lietuvos kultūros ministras Šarūnas Birutis teigė, kad valstybės narės smerkia terorizmą ir rūpinasi, kad demokratiškos vertybės turėtų būti ginamos, tačiau akcentuoja, kad kultūros ministrams svarbu pasirūpinti, jog būtų skatinama pagarba kultūros ir religijos įvairovei. Ministro nuomone, šiandien taip pat laikas kalbėti apie žiniasklaidos etiką ir atsakomybę, kad būtų išvengta panašių incidentų ateityje.

„Čia tas momentas, kada turime kalbėti, ar viską padarome, kad būtų visapusiška pagarba, kai kalbame apie religijas ir kultūrinius skirtumus. Lietuva nuo LDK laikų garsėjo, kaip ša-

lis, sudaranti sąlygas daugiakultūrinei ir religinei saviraiškai, todėl Lietuvai svarbu, kad išlaikytume demokratinių vertybių principus ir nepasiduotume provokacijoms, neskatintume religinės neapykantos ir diskriminacijos apraiškų, vertybinių konfliktų“, - sakė kultūros ministras Š. Birutis.

„Smerkiu terorizmą ir netoleruoju neapykantos kurstymo“, - teigė ministras.

Pasak Š. Biručio, Europos Sąjungos plėtra, globalizacijos procesai, demografiniai pokyčiai Lietuvoje ir pasaulyje turės įtakos naujų reiškinių, susijusių su rasine, kultūrine ir religine įvairove, atsiradimui. Šiems iššūkiams

turi būti pasirengusi ir Lietuva.

2011 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, Lietuvoje prisiskaičiuojama 154 tautybių gyventojų.

Lietuvoje religinių organizacijų veiklą nustato Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymas. Jame pažymima, kad religija yra atskirta nuo valstybės, kartu pripažįstama kiekvieno žmogaus tikėjimo ir religinių apeigų laisvė.

Rašytojui J. G. Kanovičiui – Nacionalinė kultūros ir meno premija

2014 m. Nacionalinė kultūros ir meno premija paskirta 85 metų rašytojui Jakovui Grigorijui Kanovičiui. Iš viso aukščiausiu valstybės apdovanojimu įvertinti šeši įvairių kultūros ir meno sričių atstovai.

J. G. Kanovičius premija apdovanotas už humanistinių vertybių

sklaidą literatūroje, už istorinės atminties jautrumą.

Rusų kalba rašančio J. G. Kanovičiaus plunksnai priklauso 11 romanų, daugybė apsakymų, novelių, kino scenarijų, spektaklių. Jis išvertė kelias dešimtis knygų. Savo kūrinuose rašytojas pa-

sakojo apie Lietuvos žydų gyvenimą per pastaruosius 150 metų. Jo kūryba – savotiška Lietuvos žydų gyvenimo saga nuo XVIII a. iki mūsų dienų.

Leidykla „Tyto alba“ pernai išleido J. G. Kanovičiaus kūrybos rinktinių raštų penkiatomius rusų ir lietuvių kalbomis.

Rašytojo proza išversta į 12 kalbų.

Nuo 1988 m. iki 1993 m. J. G. Kanovičius buvo Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas, dabartiniu metu yra Bendruomenės garbės pirmininkas.

Rašytojas apdovanotas daugeliu apdovanojimų. Už nuopelnus puoselėjant santarvę tarp tautų ir ugdant humanistines vertybes rašytojas J. G. Kanovičius apdovanotas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos garbės ženklu „Nešk savo šviesą ir tikėk“. Jam taip pat įteiktas Vilniaus visuomeninių organizacijų įsteigtas apdovanojimas „Už nuopelnus Vilniui ir tautai“.

TBN inf.

Dr. H. Kobeckaitėi įteiktas Kultūros ministerijos Garbės ženklas „Nešk savo šviesą ir tikėk“

1988 m. įkurta Lietuvos karaimų kultūros bendrija, o H. Kobeckaitė išrinkta jos pirmininke. 1988 m. buvo viena aktyviausių darbo grupės, kūrusios pirmąjį Tautinių mažumų įstatymą (1989), narių. 1990 m. tapo pirmąja Tautybių departamento prie LR Vyriausybės generaline direktore.

H. Kobeckaitė atstovavo mūsų šaliai Europos Taryboje, ESBO, UNESCO, rengiant dokumentus tautinių mažumų bei lyčių lygybės klausimais, skaitė pranešimus tomis temomis daugelyje tarptautinių konferencijų Lietuvoje ir užsienyje, parašė straipsnių tautinių mažumų teisių ir jų apsaugos klausimais.

H. Kobeckaitė – rašytoja, nuo 1990 m. Lietuvos rašytojų sąjungos narė. Parašė straipsnių, knygų, estetikos, kultūros istorijos, karaimų istorijos klausimais, tokių kaip „Menas ir estetiškas auklėjimas“ (1989), „Lietuvos karaimai“. Tai totorių ir karaimų įsikūrimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje 600 metų jubiliejinis leidinys (1997).

Literatūros vertėja H. Kobeckaitė savo aktyviu kūrybiniu darbu plėtoja ir skatina kultūrų dialogą visuomenėje, pristatydama mūsų šalies visuomenei azerbaidžaniečių, kazachų, turkmėnų, uzbekų rašytojų romanus, apysakas ir kitus prozos kūrinius.

H. Kobeckaitės darbas bei ilgametė aktyvi visuomeninė veikla įvertinti Lietuvos valstybiniais apdovanojimais – 1997 m. Gedimino 3 laipsnio ordinu, 2003 m. ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi, 2013 m. Nacionalinio lygybės ir įvairovės forumo apdovanojimu nominacijoje „Už visą gyvenimą puoselėtą toleranciją“, taip pat Estijos valstybiniu apdovanojimu – 1998 m. Estijos 2 laipsnio Marijos žemės ordinu.

TBN inf.

Kultūros ministras Šarūnas Birutis įteikė Kultūros ministerijos Garbės ženklą „Nešk savo šviesą ir tikėk“ tautinių bendrijų veikėjai, rašytojai, vertėjai, ambasadorei dr. Halinai Kobeckaitėi. Aukščiausias ministerijos apdovanojimas įteiktas už svarų indėlį ir ypatingus nuopelnus stiprinant kultūrų dialogą, puoselėjant tautinę ir religinę santarvę, ugdant visuomenėje humanistines vertybes.

„Sveikiname ne tik kultūros, bet ir kultūrų asmenybę, susijusią su įvairiomis kultūromis, vertusią knygas iš įvairių kalbų, vadovavusią Tautybių departamentui – jos didžiulis indėlis į labai sudėtingą darbą, kuriant toleranciją visoms tautinėms bendrijoms. Neretai pasigendame Jūsų išminties, Jūsų gebėjimo telkti įvairius žmones. Linkiu nešti savo šviesą ir skleisti savo patirtį, nes pasekėjų yra ir bus“, – sakė kultūros ministras Š. Birutis.

Praėjusių metų gruodžio 22 d. Tautinių bendrijų namuose Vilniuje pasveikinti ir pagerbti H. Kobeckaitę susirinko jaunystės bičiuliai, pedagoginės, kultūrinės, mokslinės ir visuomeninės veiklos bendraminčiai, tautinių bendrijų atstovai.

Su pagyrimu įgijusi žurnalistikos specialybę Vilniaus universitete, H. Kobeckaitė studijavo uzbekų kalbą Taškento universitete, ilgus metus

dėstė estetiką ir filosofiją Kauno medicinos, Vilniaus inžineriniame statybos institute, apgynė daktaro disertaciją „Meno kūrinio analizės problemos lenkų estetikoje“.

Lietuvos tautinių mažumų bendruomenės pernai aktyviai minėjo tautinio tapatumo atgimimo, tautinių mažumų bendruomenių susikūrimo 25 metų sukaktis. H. Kobeckaitė yra viena iš aktyviausių Lietuvos tautinio atgimimo procesų iniciatorių, 1988-1990 m. buvo renkama Sąjūdžio Seimo, Sąjūdžio Vilniaus miesto tarybos nare. Savo veikla ugdė visuomenėje pagarbą įvairioms Lietuvos tautoms, toleranciją ir supratimą, skatino tautinių bendrijų atstovus remti Nepriklausomybės siekius, telkė juos jungtis į organizacijas, saugoti ir puoselėti savo kalbą, kultūrą, papročius. Jos pastangomis buvo suburta šalies karaimų bendruomenė,

Lietuvos kultūros sostinės Žagarės programoje – žydų istorijos akcentai

Šiomet Lietuvos kultūros sostinė tapusi Žagarė jau pasirengusi pristatyti Šiaurės Lietuvos, buvusios žiemgalių žemės, vieno seniausių Lietuvos miestų istorijos ir kultūros paveldą bei turtingą šiandienos kultūros panoramą. Neatskiriama šio paveldo dalį sudaro žydų istorija ir kultūra, kuri taip pat bus atspindėta kultūros sostinės programoje.

Rūpinasi regioninis parkas

„Pirmą kartą Lietuvos kultūros sostinės projektą įgyvendins ne kultūros įstaiga, o regioninis parkas, kuris saugo ne tik gražų kraštovaizdį, bet ir visą kultūros ir istorijos paveldą“, – sausio 22 d. Kultūros ministerijoje vykusioje spaudos konferencijoje sakė šios ministerijos Regionų kultūros skyriaus vedėja Irena Seliukaitė.

Dalį Žagarės paveldo sudaro žydų istorija ir kultūra, kurią primena išlikę žydams XIX-XX a. priklausę pastatai – buvę bankai, mokyklos, sinagoga, mikva (pirtis – aut. past.), dvejų senosios kapinės, genocido vietos.

Žydų tematika bus deramai pristatyta kultūros sostinės renginiuose. Apie tai „Tautinių bendrijų naujienoms“ papasakojo Žagarės regioninio parko direkcijos vyriausioji specialistė Giedrė Rakštienė.

„Planuojame iki rugsėjo sutvarkyti

žydų žudynių vietą. Turime parengę techninį projektą, šiuo metu ruošiamą paraišką Geros valios fondui. Atėjus pavasariui, balandžio mėnesį, pakviesime savanorius tvarkyti senąsias Žagarės žydų kapines“, – sakė G. Rakštienė.

Nemažai renginių, skirtų Žagarės žydų istorijai, numatoma organizuoti rudenį.

„Bendradarbiaudami su Lietuvos žydų bendruomene ir iš Žagarės kilusiais žydais, rugsėjį organizuosime tris dienas truksiantį renginių ciklą „Žydų kultūra Žagarėje“. Vyks iškilmingas minėjimas, Holokausto aukų pagerbimo ceremonija, istorinė konferencija, koncertai, kino filmų peržiūros, meninės instaliacijos, susitikimai, kulinarinio paveldo pristatymas ir kt. Į Žagarę pakviesime pasaulio litvakus“, – renginius minėjo Giedrė.

Be to, bus atidaryta regioninio parko lankytojų centro ekspozicijos dalis „Žagarės žydai“. Išeis specialus

žurnalo „Krantai“ numeris, skirtas šio miestelio litvakams.

Liko nebylūs liudininkai

Manoma, kad Žagarėje žydai apsigyveno XVIII a. Žydai buvo nagingi, vykdė prekybą, vertėsi įvairiais amatais, dažniausiai minimi stikliai, auksakaliai, skardininkai, aludariai, skerdikai, kepejai, knygrišiai, siuvėjai, barzdaskučiai, pirtininkai, prekybininkai, agentai dvaro gėryboms supirkti ir parduoti.

Žydai į Žagarę atsinešė savo kalbą, kultūrą, tradicijas, papročius, patiekalus ir per amžius juos išsaugojo, išlaikė savo etninį charakterį. Jie buvo gerai išsimokslinę – baigę Paryžiaus, Vienos, Maskvos universitetus. Bendruomenė garsėjo žymiais rabinais ir pamokslininkais. Iš Žagarės kilo daug žydų šviesuolių, veikusių Lietuvoje ir pasaulyje. Šiame miestelyje ir vieno žinomiausių XX a. rusų poetų Osipo Mandelštamo giminių šaknys.

Daug metų aplinkinių kaimų lietuvių ir Žagarės žydus jungė miestelio gyvenimas, ekonominiai saitai. Aplink Turgaus aikštę, kur vyko gyva prekyba, mirgėjo žydų dirbtuvių, kirpyklų, viešbučių, parduotuvių, bankų iškabos.

Žagarės regioninis parkas savo internetinėje svetainėje siūlo lankytojams virtualią kelionę žydų kultūros paveldo keliu. Juo einant galima susipažinti su šios kultūros nebyliais liudininkais, įvairios paskirties pastatais, gatvėmis, kur kadaise virė gyvenimas, girdėjosi jidiš kalba, skambėjo vaikų juokas. Tarpukariu Žagarėje gyveno aštuoni tūkst. žydų (57 proc. visų gyventojų). Holokausto metu per Antrąjį pasaulinį karą Žagarės žydų bendruomenė buvo sunaikinta.

TBN inf.

Buvusi Žagarės sinagoga

Kultūros ministerijos premija už tarpkultūrinio dialogo skatinimą įteikta žurnalistei J. Lasauskaitei

Praėjusių metų gruodžio 19 d. dideliame būriui Lietuvos kultūros, profesionalaus ir mėgėjų meno kūrėjų įteiktos 2014 metų Kultūros ministerijos premijos. Jomis apdovanotas 21 kultūros ir meno puoselėtojas bei viena įstaiga. Premija už tarpkultūrinio dialogo skatinimą įteikta Pūko televizijos žurnalistei Justinai Lasauskaitei, parengusiai laidų ciklą „Įvairiakultūris Kaunas“.

Jonas RUMŠA

Kelionė po įvairiakultūrį Kauną

Kaip pati autorė sako, tai pažintinė, šviečiamosios laidos, kurios buvo transliuojamos du kartus per mėnesį. Per metus iš viso buvo parengtos dvidešimt dvi laidos.

„Šiomis laidomis bandėme ir bandysime toliau (šiomet laidų ciklas „Įvairiakultūris Kaunas“ bus tęsiamas) supažindinti kauniečius su tautinėmis mažumomis, kurios yra šalia mūsų. Manau, kad yra labai svarbu kalbėti apie tai, ko dažnas lietuvis nelabai toleruoja, supranta ar turi žinių, tai kitos kultūros, tradicijos, religijos. Dėl informacijos trūkumo dažnai gimsta ir diskriminacija, nepakantumas kitos tautybės žmonėms. Televizija yra efektyvus instrumentas spręsti šias problemas, ką mes ir stengiamės daryti“, - teigia Justina.

Miesto tautinių bendrijų atstovai pasakojo apie savo tautų kultūrą, papročius, tradicijas, religiją, pirmuosius išpūdžius atvykus gyventi į Lietuvą, kaip sekėsi priprasti prie kitos kultūros, išlaikyti savo tapatybę.

„Sunku būtų ką nors išskirti. Visų bendrijų atstovų pasakojimai buvo įdomūs, pamokantys. Malonu buvo susipažinti su Kauno armėnų bendrija, šauniu jos šokių ir dainų kolektyvu „Hayrenik“, rusų organizacijomis „Mokslas – šviesa“ bei „Nadežda“, žydų bendruomene. Esu dėkinga Kauno įvairių kultūrų centro

direktoriui Dainiui Babilui, kuriam padedant keliavome po įvairiakultūrį Kauną“, - sakė žurnalistė.

Pasak J. Lasauskaitės, be dėmesio tautinėms bendrijoms, jie nepamiršo ir pavienių asmenų iš įvairių pasaulio šalių, kurie laidose dalinosi savo gyvenimo istorija.

„Kalbinome įvairių tautybių žmones, pavyzdžiui, airius, ispanus, italus, prancūzus, Afrikos šalių atstovus ir kt. Vieni jų Lietuvoje gyvena dešimt ir daugiau metų, kai kurie – vienerius metus, dar kiti atvyko į mūsų kraštą keliems mėnesiams.

Išgirdome daug gražių, jaudinančių pasakojimų, kurių klausantis tekdavo net ašarą nubraukti. Pastebėjome vieną būdingą tendenciją. Jie čionai atvyko ne šiaip sau, iš visų pasaulio šalių išsirinko būtent Lietuvą, mūsų šalis jiems pasirodė pati gražiausia ir geriausia gyventi. Visi atvykę į Lietuvą, net iš pačio tolimiausio žemyno, myli mūsų kraštą, kartais labiau nei mes patys, grynakraujai lietuviai“, - savo pastebėjimais dalinosi televizijos žurnalistė J. Lasauskaitė.

Susidomėjimas didėja

Kaip teigė vertinimo komisijos narė žurnalistė Aurelija Arlauskienė, skirtingai nei užpernai, pernai Premijai patektų darbų vertinimo komisija, vadovaujama kultūros viceministrės Agnetos Lobačevskytės, turėjo daug darbo: net dvylika autorių pateikė septyniolika savo darbų.

Buvo aukštai įvertinti ir kai kurie kiti konkursui pateikti darbai.

Komisija gražių žodžių negailėjo Daliai Šilas už straipsnius „Amerikiečių koncertas – kalėdinė dovana lietuviams. Jie mums padovanojo mūsų palikimą“ ir „Prisimenant vasarą. Lietuviškos liepos prisiminimai lietuvių ir Lietuvos svečių akimis“, išspausdintus laikraštyje „Draugas“.

Komisija taip pat atkreipė dėmesį į Oksanos Laurutytytės darbus: „Borisas Šteinas: lietuviai gelbėjo Lietuvos piliečius“, „Palestinos aktyvistės gyvenimo prasmė – būti naudinga“, „Eurovizijos fenomenas – katalikiškos kultūros nykimo ar laisvės simbolis?“, išspausdintus laikraštyje „Šiauliai plus“ bei Mahiro Gamzajevio straipsnį „Vincas Krėvė – diplomatas ir humanistas“, išspausdintą dienraštyje „Lietuvos žinios“.

Tikslas – skatinti tarpkultūrinį dialogą

Ši Kultūros ministerijos įsteigta premija skiriama už tarpkultūrinio

dialogo skatinimą ir sklaidą visuomenės informavimo priemonėse. Ji gali būti skiriama autoriui arba autorių kolektyvui, veikiančiam Lietuvos Respublikoje arba užsienio valstybėse.

Premija siekiama išrinkti ir pagerbti straipsnio (-ių), radijo arba televizijos laidos (-ų), skatinančios (-ių) įvairių tautinių grupių tarpkultūrinį dialogą, kovą su tautine, rasine diskriminacija ir etnine neapykanta autorių (-ius), savo darbą viešinusį (-ius) Lietuvos Respublikos arba užsienio valstybės visuomenės informavimo priemonėse; skatinti tautinių

santykių darną ir tarpusavio pagarbą visuomenėje.

Premijos dydis – 29 BSI. Autorių kolektyvo nariams premija paskirstoma po lygiai.

Premija jau turi istoriją

Premija žiniasklaidos atstovams už tarpkultūrinio dialogo skatinimą buvo įsteigta buvusio Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. Tada ji vadinosi „Už tautinę toleranciją“. Pirmasis jos laureatas

buvo Lietuvos radijo ir televizijos žurnalistas Virginijus Savukynas. 2008 m. premija buvo paskirta žurnalistams Ingai Liutkevičienei („Verslo žinios“) ir Dainiui Radzevičiui (Žinių radijas).

Kultūros ministerijos įsteigtą premiją už tarpkultūrinio dialogo skatinimą ir sklaidą visuomenės informavimo priemonėse yra pelnę Delfi naujienų portalo žurnalistai Natalija Zverko (2011 m.) ir Mindaugas Jackevičius (2013 m.), poetė ir žurnalistė Indrė Valantinaitė (2012 m.).

„Karpiniai – mano gyvenimo raudonoji linija“

Sausio 29 d. Tautinių bendrijų namuose atidaryta Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijos, Vilniaus krašto tautodailininkų – meno kūrėjų asociacijos narės Laimutės Benešiūnaitės-Fedosejevos popieriaus karpinių paroda „Cikliškas (ne) pastovumas“.

Keliose dešimtyse darbų – gamtos, greitai bėgančio laiko, būties motyvai, autorės vizijos į mus supantį pasaulį. Nemažai paveikslų, kuriuos kiekvienas žiūrovas supras savaip, nes jie verčia mąstyti. Ir tai puiku. Reikia stebėtis, kaip baltas, nebylus popieriaus lapas Laimutės rankose atgyja, sušyla, tampa meno kūrinium.

„Gyvename amžiname darbų darbėlių sukuryje, sukamės kaip vijurkai... Stabtelėkime ir pamastykime kas esame, ką darome, kur einame, ką po savęs paliekame. Štai tau ir cikliškas (ne)pastovumas. Kiekviena akimirka sava. Šios parodos akimirka skirta mano brangiajai dukrai Romualdai, švenčiančiai 25-ąją gimtadienį. Ji išmąstė ir parodos pavadinimą, todėl ne be pagrindo laikau Romą parodos bendraautore“, – sako kūrėja.

L. Benešiūnaitė-Fedosejeva gimė Karaliaučiuje, baigė Šiaulių universitetą, vėliau studijavo Vilniaus uni-

Laimutė Benešiūnaitė-Fedosejeva ir jos duktė Romualda.

versitete. Šiuo metu dirba Socialinių mokslų kolegijos Reklamos kūrimo programos ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto Kūrybinių industrijų fakulteto lektore.

Tačiau, kaip sako pati Laimutė, kur ji bebūtų ir ką bedarytų, karpiniai – jos gyvenimo raudonoji gija. Menininkė yra dalyvavusi pusšimtyje kūrybinių projektų Lietuvoje, Airi-

joje, Austrijoje, Baltarusijoje, Estijoje, Japonijoje, Lenkijoje, Rusijoje, Šveicarijoje, Ukrainoje, Vokietijoje. Yra sertifikuota tradicinių amatų meistrė, 2011 m. apdovanota LR kultūros ministerijos premija. Paroda Tautinių bendrijų namuose – 33-oji L. Benešiūnaitės-Fedosejevos personalinė paroda.

TBN inf.

Duonos šventė Tautinių bendrijų namuose

Vasario 21 d. Tautinių bendrijų namuose vyko Duonos šventė, kurioje dalyvavę tautinių bendrijų atstovai pristatė savo tautų nacionalinę duoną, kulinarinio paveldo pavyzdžius, dalijosi mintimis apie duonos reikšmę žmonių gyvenime, gaminimo tradicijas, vartojimo papročius.

„Šis mūsų Tautinių bendrijų namų renginys jau tapo tradicinis. Jį organizuojame trečią kartą. Malonu, kad tautinės bendrijos labai aktyviai palaiko šią idėją, mielai dalyvauja šventėje, jai atsakingai ruošiasi. Kiekviena tauta turi savo nacionalinę duoną, ją brangina, tą meilę stengiasi perduoti jaunajai kartai. Prisiminkime, kaip lietuviai

vertina juodą lietuvišką duoną ir jos ilgisi, jei tenka ilgesniam laikui išvykti iš tėvynės. Manau, nesuklysiu pasakiusi, kad kulinarinis paveldas yra tautinio tapatumo sudedamoji dalis“, - sakė Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė.

Tą šeštadienio popietę stalai lūžo nuo tautinių bendrijų gaminių. Ant jų

buvo graikų, baltarusių, ukrainiečių, moldavų, totorių, latvių, vokiečių, libaniečių, kazachų, uzbekų duonos, pyrago gaminių, įvairių užkandėlių.

„Negalime pamiršti, kad tuo tarpu daug kur pasaulyje žmonės, ypač vaikai, kenčia bada, miršta nuo fizinio išsekimo, duona ant jų stalo yra retenybė“, - teigė šventės garbės svečias europarlamentaras Petras Auštrevičius, beje, dalyvavęs visose Duonos šventėse ir aktyviai palaikantis šį projektą.

TBN inf.

Kalendoriuje – tautinių mažumų kulinarinis paveldas

Vladio Uzneviciasu nuotr.

Kultūros ministerijos Tautinių mažumų reikalų skyriaus vyriausiosios specialistės Vaiva Vėželytė-Pokladova (k.) ir Rasa Paliukienė pristato tautinių mažumų kulinarinio paveldo kalendorių.

„Pernai Kultūros ministerija išleido didelio formato sieninį kalendorių, kurio fotografijose Lietuvos tautinių mažumų atstovai buvo pasipuošę savo tautų nacionaliniais kostiumais. Šiemet mūsų kalendorius „skanesnis“, - juokavo Kultūros ministerijos Tautinių mažumų reikalų skyriaus vyriausioji specialistė, kalendoriaus sudarytoja Vaiva Vėželytė-Pokladova per 2015-ųjų metų kalendoriaus pristatymą Tautinių bendrijų namuose.

Pasak Vaivos, šių metų kalendorius skirtas Lietuvos tautų kulinariniam paveldui. Pačios tautinės bendrijos, jų nariai teikė siūlymų, ruošė medžiagą, gamino patiekalus, juos fotografavo, pateikė receptus, kurie spausdinami. Spalvotose nuotraukose traukia akį,

žadina apetitą įvairūs nacionaliniai skanėstai. Kai kurie labai reti ir, nesuklysimė pasakę, mažai kam žinomi. Kalendoriuje nemažai įdomaus gali rasti ir labai išrankūs gurmanai.

Štai sausio lapą papuošė rusų kurnikas, kurį pasiūlė Nadiežda Petrauskienė.

Klaipėdos vokiečių bendrijos „Simono Dacho namai“ kalendoriui pateikė vokiečių Karaliaučiaus kukulius.

O Lietuvos rumunų kultūros bendrija „Dačija“ pasiūlė moldavų – rumunų malai dulcė.

Uzbekišką plovą sukūrė Lietuvos uzbekų bendrijos „Pachtakor“ pirminkė Kuisin-oi Zujienė.

Klaipėdos totorių bendrijos „Nur“ pristato totorių čak-čak.

Armėnišką tolma gamino armėnų restoranas „Ararat“ Vilniuje.

Kazachų lagmanas – Lietuvos kazachų bendruomenės „Nur-saule“ kūrinys.

Vilniaus ukrainiečių bendrijos pasiūlytas patiekalas – ukrainiečių karavojus.

Klaipėdos regiono azerbaidžaniečių draugija „Azeris“ siūlo azerbaidžanietišką pachlavą.

Pristatoma vengrų švelniai aštri moliūgų sriuba.

Lietuvos karaimų kultūros bendrija šį kartą pasirinko ne plačiai žinomus kibinus, o imam bajaldy.

2015-ųjų metų kalendorių užbaigia latvių klingeris, kurio receptą pasiūlė Vilniaus latvių draugijos pirminkė Gunta Rone.

TBN inf.

Lietuvos totorių dovana Turkijos prezidentui

Turkijos prezidentas Recepas Tayyipas Erdoganas ir Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė Turkijos prezidento rezidencijoje.

Primins mečetės paveikslas

Kauno mečetės gintarinis paveikslas Turkijos Respublikos prezidentui Recepui Tayyipui Erdoganui primins tikėjimo brolius – Lietuvos totorius. Tokią jų dovaną šios šalies vadovui perdavė Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė vizito į Turkiją metu pernai gruodį.

„Prieš išvykimą Lietuvos prezidentė maloniai sutiko perduoti nuo Lietuvos musulmonų totorių dovaną – Kauno mečetės gintarinį paveikslą Turkijos prezidentui. Ant paveikslo antros pusės turkų kalba parašytame tekste padėkojome prezidentui R. T. Erdoganui už skiriamą dėmesį, suteiktą pagalbą ir draugiškų santykių tarp dviejų broliškų tautų – Lietuvos totorių ir turkų – stiprinimą“, – „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė Vilniaus apskrities totorių bendruomenės pirmininkė dr. Galina Miškinienė.

Dovana neliko be atgarsio. Totorius pasiekė maloni žinia iš Ankaros. Turkijos prezidentas pareiškė, kad labai vertina šią dovaną ir iš savo pusės Lietuvos musulmonams totoriams padovanojo „Altın Varakı“ – ant auksinių lapų parašytą Šventą Koraną.

Sausio 18 d. Islamo švietimo ir kultūros centre Vilniuje Turkijos ambasadorė Lietuvoje Aydan Yamancan Lietuvos musulmonų sunitų muftijui Romui Jakubauskui perdavė Turkijos prezidento dovaną – Koraną.

perdavė totoriams Turkijos prezidento R. T. Erdoganą dovaną – Koraną.

„Numatytas Turkijos prezidento vizitas į Lietuvą šių metų birželį. Prezidentas tikisi, kad vizito metu turės galimybę susitikti su totorių bendruomenės atstovais“, – teigė dr. G. Miškinienė.

Buvo dukart uždaryta

Kauno mečetė, kurios gintarinį paveikslą totoriai padovanojo Turkijos prezidentui, buvo pastatyta 1930 m.

Projekto autoriai – architektai Vaclovas Michnevičius ir Adolfas Netyksas. Statyba truko vienerius metus. Projekto sąmatą sudarė 50 tūkst. litų. Tais laikais tai buvo dideli pinigai. Dešimt tūkstančių paaukojo totoriai, 40 tūkst. skyrė Lietuvos valstybė. To laikotarpio Ministrų tarybos pirmininkas Augustinas Voldemaras priėmė sprendimą padėti totoriams lėšomis.

Mečetę du kartus uždarė komunistinė valdžia. Pirmą kartą – 1941-ųjų pradžioje.

Jau po pirmo uždarymo ji buvo siaubingai apiplėšta: išdaužyti langai, pavogti kilimai, rankraštinis Koranas, baldai. Nuo minareto buvo nuplėštas skulptoriaus Petro Rimšos darbo Vytauto Didžiojo bareljefas.

Nuo 1941 m. mečetė vėl veikė, kol 1947 m. buvo antrą kartą uždaryta. Pirmu laikotarpiu jos patalpose buvo miesto archyvo sandėlis. Vėlesniais laikais įsikūrė cirkas, biblioteka, buvo M. K. Čiurlionio dailės muziejaus sandėlis.

1989 m. Kauno mečetė grąžinta tikintiesiems. 2007–2008 m. kapitališkai suremontuota. 1996 m. totorių šventovė įrašyta į LR kultūros paveldo objektų sąrašą.

TBN inf.

Turkijos ambasadorė Lietuvoje Aydan Yamancan Lietuvos musulmonų sunitų muftijui Romui Jakubauskui perdavė Turkijos prezidento dovaną – Koraną.

Lietuviškame Kaune gyvuoja rusų literatūros klubas

Labiausiai lietuviškame Lietuvos didmiestyje Kaune, kuriame kitataučiai sudaro keletą procentų visų gyventojų, sėkmingai veikia G. Deržavino rusų literatūros klubas. Jam vadovauja Galimas Sitdykovas, beje, totorius. Su juo kalbame apie klubo veiklą ir planus.

Jonas RUMŠA

- Kada įsikūrė klubas? Kaip ir kam kilo idėja – įkurti literatūros klubą?

- Klubo įkūrimo iniciatorius buvo rašytojas, poetas, humanitarinių mokslų daktaras a. a. Michailas Kačanovas. 2006 m., šv. Kalėdų išvakarėse, mes kartu dalyvavome Baltarusijos rašytojų sąjungos suvažiavime kaip svečiai. Iš viso atvyko svečių iš 12 šalių. Mes atkreipėm dėmesį į tai, kad jie visi atstovauja savo šalių literatūrinėms organizacijoms. M. Kačanovas pasiūlė įkurti Kaune rusų literatūrinę draugiją. Rusų literatūrinio klubo pradžia faktiškai tapo 2007 kovo 29 d., kada įvyko pirmas susirinkimas. Nusprendėme jį pavadinti Apšvietos epochos rusų poeto Gavrilo Deržavino (1743-1816) vardu.

Iš pradžių klubas veikė kaip Kauno rusų kultūros centro „Mokslas – Šviesa“ padalinys. Tuometinė Centro pirmininkė Tatjana Vilčinskienė aktyviai dalyvavo klubo įkūrimo. Dar nebuvo klubo pavadinimo, bet jau gegužės mėnesį kartu su Centru „Mokslas – Šviesa“ surengėme M. Kačanovo kūrybos vakarą. Rusų romansų atliko Kauno valstybinio muzikinio teatro solistė Rita Preikšaitė. Organizavome ir kitų autorių kūrybos vakarus.

Pradėjome rinkti klubo narių kūrinių pirmajai almanacho knygai. O kartu kilo mintis įregistruoti klubą, kaip juridinę visuomeninę organizaciją, kad pagal Asociacijos įstatus galėtume gauti paramą leidybinei bei

kultūrinei veiklai. Visi klubo nariai palaikė tokią idėją ir 2007 m. lapkričio 29 d. įvyko steigiamasis susirinkimas, priimtas Gavrilo Deržavino vardas. Pirmininku buvo išrinktas M. Kačanovas, aš – pavaduotoju. 2008 m. sausio 16 d. gavome Registracijos pažymėjimą. Po metų M. Kačanovui sukako 90 metų. Jubiliejaus proga išrinkome Michailą Garbės pirmininku o mane – pirmininku. Tokia buvo Kauno rusų literatūros klubo pradžia.

- Kokie klubo tikslai, kokius uždavinius sau keliate?

- Tikslas yra skatinti klubo narių, rašančių rusų kalba, literatūrinę kūrybą Kaune ir visoje Lietuvoje, padėti jiems kūrybiškai tobulėti, rengti susitikimus su Lietuvos ir kitų šalių rašytojais, literatūrinius-muzikinius vakarus, dalyvauti įvairiuose literatūriniuose konkursuose mūsų šalyje ir užsienyje.

- Ar daug narių klube? Kas gali būti jo nariu?

- Iš pradžių klube buvo 16 narių, dabar yra 60. Pagal įstatus klubo nariu gali tapti asmenys nuo 18 metų. 36 klubo nariai – kauniečiai, Kauno apskrities gyventojai, o taip pat yra iš Vilniaus, Klaipėdos, Alytaus. Du klubo nariai užsieniečiai. Jie gyvena Rusijos miestuose Maskvoje ir Uljanovske.

- Koks klubo narių amžius? Ar daug jaunų kūrėjų?

Galimas Sitdykovas

- Dauguma klubo narių yra pensinio amžiaus literatūros mėgėjai. Bet yra ir jaunų žmonių. Pavyzdžiui, Vytauto Didžiojo universiteto studentė, jauna poetė Jevgenija Vazirova pradėjo bendrauti su mūsų klubu dar būdama Kauno Aleksandro Puškino gimnazijos moksleive. Prieš ketverius metus, kai tik jai sukako aštuoniolika, įstojo į klubą. Yra ir daugiau gana jaunų žmonių. Klubo nariai yra karo veteranai Aleksandras Leonovas ir Nikolajus Ševčenko. Jiems per 90 metų. N. Ševčenko yra ukrainiečių poeto Taraso Ševčenkos jaunesniojo brolio Josifo proprprovaikaitis. Jis išleido prisiminimų knygą „Moi dorogi“ („Mano keliai“).

Dauguma klubo narių rusai, ukrainiečiai, baltarusiai, bet nemažai ir kitų tautybių atstovų – lietuvių, totorių, žydų ir kitų.

- Klubas leidžia almanachą...

- Iš pradžių planavom kasmet leisti klubo narių kūrybos almanachą, bet

tai nepavyko. Pirmoji Kauno literatūrinio almanacho knyga išėjo jau 2008 m. Jame savo kūrybą pristatė 25 autoriai. Antroji išleista 2010 m. (59 autoriai), trečioji – 2013 m. (76 autoriai). Almanacho knygose spausdinami įvairių žanrų poezijos ir prozos kūriniai: apybraižos, pasakos, net buvo atspausdinta viena pjesė. Tematika taip pat labai įvairi.

Ketvirtąją almanacho knygą keitiname išleisti šiais metais. Ji bus skirta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25-mečio jubiliejui.

Taip pat padėjome atskiriems autoriams išleisti savo knygas. Iš viso išleista 12 poezijos ir prozos knygų. Pernai gegužį Vilniaus rotušėje įvyko labai įspūdingos klubo nario, Mykolo Romerio universiteto docento, Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininko dr. Ado Jakubausko poezijos knygos „Būties fugos akordai“ rusų kalba sutiktuvės.

- Klubo nariai turbūt nėra užsidarę savo kiaute?

- Kai kurie klubo nariai taip pat dalyvauja kitų literatūrinių organizacijų veikloje, priklauso Rusijos rašytojų sąjungai. Dešimt kūrėjų yra Tarptautinės rašytojų ir publicistų asociacijos nariai. Ši organizacija turi savo padalinius 40 šalių, leidžia poezijos ir prozos rinkinius, laikraščius ir žurnalus. Keletas mūsų poetų atspausdino savo kūrybą

Uljanovsko rašytojų almanache „Gončarovskaja besedka“.

Kartu su Adu Jakubausku ir Stanislovu Duminu išleidome knygą „Lietuvos totoriai istorijoje ir kultūroje“ lietuvių ir rusų kalbomis, kuri aukštai įvertinta Krymo totorių tarptautiniame knygų konkurse-festivalyje ir gavo pirmąją premiją bei diplomą enciklopedinių leidinių nominacijoje.

- Ar praktikuojate susitikimus su visuomene, literatūrinius vakarus?

- Reguliariai rengiame susitikimus su visuomene. Vyksta literatūrinių almanachų, atskirų autorių knygų pristatymai, literatūriniai-muzikiniai vakarai, skirti žinomų rašytojų, poetų jubiliejams. Labai gražiai užpernai minėjome G. Deržavino 270 metų jubiliejų, pernai lapkritį – didžiojo rusų poeto Michailo Lermontovo 200 metų jubiliejų. Bendraudami su Kauno Vinco Kudirkos viešąja biblioteka, minėjome lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio 300 metų jubiliejų. Pranešimus apie poemos „Metai“ autorių skaitė bibliotekos projekto vadovė, XXVII-os Knygos mėgėjų draugijos* pirmininkė Dalia Poškienė ir dailininkas-grafikas, Lietuvos žurnalistų sąjungos narys Vladimiras Berėsniovas.

Pernai įkurtas vokalinis ansamblis „Melodija“ (vadovė Rima Kazėnienė)

pradėjo koncertinę veiklą, dainomis ir romansais pagyvina, pajvairina literatūrinius renginius. Dažniausiai jie vyksta Kauno įvairių tautų kultūrų centre, Vilniuje – Tautinių bendrijų namuose.

- Kokie atsiliepimai apie klubo veiklą, jo narių kūrybą?

- Atsiliepimų būna įvairių. Dauguma palankūs, bet netrūksta ir kritikos. Kritika ir savikritika padeda tobulėti. Po antrosios almanacho knygos į mus atkreipė dėmesį poetas, rašytojas, leidejas Stanislovas Abromavičius. Jis išvertė keletą almanacho autorių kūrinių į lietuvių kalbą, išspausdino recenzijas savaitraščiuose „Nemunas“ bei „Literatūra ir menas“. Kelių autorių kūryba pristatyta žurnale vaikams „Tipu-Tapu“.

Mums savo ruožtu kilo mintis išspausdinti kelių autorių, rašančių lietuvių kalba, kūrinių almanache. Tokiu būdu trečiojoje almanacho knygoje pristatyti 7 autoriai, kurių kūrybą į rusų kalbą išvertė mūsų vertėjai Aleksandras Ravve ir Olga Riabinina.

**XXVII Knygos mėgėjų draugija yra bibliofilinė visuomeninė organizacija, įkurta 1930 m. Po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo draugijos veikla atgaivinta. Draugija savo renginius stengiasi organizuoti mėnesio 27 d., laikosi principo, kad draugijoje gali būti tik 27 nariai (iš čia ir draugijos pavadinimas).*

Šeduvoje bus Žydų muziejus

Mažame Šeduvos miestelyje Radviliškio rajone iškils Žydų muziejus, kuriame bus įamžintas holokausto aukų atminimas.

Pastatyti Žydų muziejų užsibrėžė verslininko iš Ciuricho miesto (Šveicarija) Ivano Glasenbergo įsteigta viešoji įstaiga Šeduvos žydų memorialinis fondas.

Idėją palaikė Radviliškio rajono taryba, skyrusi muziejaus pastatui 47 arų žemės sklypą prie žydų kapinių. Planuojamo pastato plotas būtų apie 200 kv. metrų. Pastačius muziejus bus

perduotas Radviliškio savivaldybei.

Fondas taip pat rūpinasi trijų masinių žydų kapaviečių tvarkymu. Dvi tokios vietos yra Liaudiškių miške ir viena Pakutenių miške. Jos yra prižiūrimos, pastatyti paminklai, tvorelės. Bet Fondo nariai žada viską iš pagrindų pertvarkyti, pastatyti naujus paminklus. Yra ir kitų planų – parašyti knygą apie Šeduvos žydų istoriją, sukurti filmą.

Prieš Pirmąjį pasaulinį karą Šeduvoje gyveno apie šešis tūkst. gyventojų, iš kurių du trečdalius sudarė žydai.

Dauguma namų aplink turgavietę priklausė žydams. Beveik kiekviename buvo maža krautuvėlė ar dirbtuvė. Miestelyje veikė žydų bankas. Turgaus aikštės gale stovėjo dvi sinagogos: viena mūrinė, kita medinė.

Gausią žydų bendruomenę šiandien mena neblogai išsilaikiusios didelės senosios žydų kapinės, kuriose yra daugiau nei tūkstantis paminklinių akmenų. Kapinės tvarkomos, aplink jas statoma nauja autentiška akmeninė tvora, bus restauruojami ir senosios tvoros likučiai. **TBN inf.**

Valstybinė kalba: vartojimo tvarka, kategorijos

Jums prireikė raštu kreiptis į valdžios instituciją, tačiau sunku reikšti mintis valstybine kalba. Išėjus yra. Apie tai, kokia piliečių aptarnavimo tvarka valstybės įstaigose, kas numatyta teisės aktuose, apie valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų taikymą pasakoja Valstybinės kalbos inspekcijos vyresnioji inspektorė Jurgita Starkuvienė.

Numatė įvairius atvejus

Inspekcija gauna klausimų apie tai, ar galima pateikti skundus ir prašymus nevalstybine kalba, kokiomis kalbomis jie gali rašyti skundus ir pageidavimus? Kokia yra piliečių ir kitų asmenų aptarnavimo tvarka valstybės įstaigose? Kaip elgtis tokiais atvejais mūsų klausia ir valstybės institucijos. Kas numatyta teisės aktuose?

Šiuo klausimu yra keletas teisės aktų. Visų pirma tai Valstybinės kalbos įstatymas, kuriame sakoma, kad raštvedyba turi būti tvarkoma valstybine kalba.

Kitas labai svarbus dokumentas – Viešojo administravimo įstatymas. Jame sakoma, kad administracinės procedūros kalba yra valstybinė lietuvių kalba.

Kai asmuo, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, ar kiti suinteresuoti asmenys nemoka ar nesupranta lietuvių kalbos arba dėl sensorinio ar kalbos sutrikimo negali suprantamai reikšti savo minčių, administracinėje procedūroje turi dalyvauti vertėjas.

Vertėją pakviečia administracinę procedūrą pradėjęs viešojo administravimo subjektas arba asmuo, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, savo iniciatyva.

Kitas dokumentas šiuo klausimu yra Vyriausybės nutarimas „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kitose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“. Jame labai aiškiai pasakyta, kad asmenų prašymai turi būti parašyti valstybine kalba. Ši nuostata netaikoma prašymams, siunčiamiems paštu. Kitaip sakant, jeigu pilietis rašo prašymą valdžios įstaigai raštu, tas prašymas gali būti parašytas ir nevalstybine kalba. Paštu gauto nevalstybine kalba parašyto prašymo visą tekstą į lietuvių kalbą išsiverčia institucija, kuriai pagal kompetenciją priklauso jį nagrinėti. Į asmenų prašymus atsakoma valstybine kalba ir tokiu būdu, koku pateiktas prašymas. Prireikus į prašymą gali būti atsakoma nevalstybine kalba, kai vaudamasi tarptautinės teisės aktais

prašymą pateikia užsienio valstybės institucija, kitas užsienio subjektas ar tarptautinė organizacija.

Reikalavimai skirtingi

Valstybinės kalbos mokėjimo ir vartojimo reikalavimai visų pirma nustatyti Valstybinės kalbos įstatymo šeštame ir septintame straipsniuose. Be to, yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų patvirtinimo ir įgyvendinimo“.

Atsižvelgiant į darbo specifiką, bendravimą, kiek asmeniui reikia rašyti, yra nustatyti trys kalbos mokėjimo lygiai, t. y. trys kategorijos.

Pirmoji, pati žemiausia, taikoma asmenims, kuriems reikia bendrauti su visuomene ir reikia pildyti paprasčiausius tipinius dokumentus. Tai vairuotojams, padavėjams, aptarnavimo srities darbuotojams.

Antroji kalbos mokėjimo kategorija taikoma socialiniams, švietimo, sveikatos apsaugos darbuotojams.

Ir trečioji, pati aukščiausia kategorija, taikoma įstaigų vadovams, valstybės tarnautojams, valstybine kalba dėstantiems pedagogams.

Norėčiau atkreipti dėmesį, kad yra tam tikros specialybės, tam tikri darbai, kai kalbos mokėjimo kategorijos netaikomos. Sakykim, valytojoms, sargams, santechnikams.

Apie pusę piliečių pageidauja, kad pase būtų įrašyta jų tautybė

Nuo šių metų sausio 1 d. įsigaliojo Paso įstatymo nuostatos, pagal kurias piliečiams atsirado galimybė pase įrašyti tautybę.

Vilniaus migracijos valdybos vykdytų pastaraisiais metais apklausų duomenimis, įrašyti tautybę pase iki šiol pageidavo apie pusę visų besikreipiančiųjų dėl naujo asmens dokumento, tačiau tokios galimybės neturėjo. Dėl tokios galimybės įrašyti

tautybę vienodai aktyviai teiravosi tiek šalies tautinių mažumų atstovai, tiek lietuviai.

Pagal minėto įstatymo nuostatas, tautybė asmens pase gali būti įrašoma tik piliečio rašytiniu prašymu. Pasams, išduotiems iki šio įstatymo

įsigaliojimo, naujas reglamentavimas netaikomas.

Kaip teigė sostinės Migracijos valdybos vadovas Gintaras Bagužis, daugiausia klausimų kyla tiems, kurių tėvai yra skirtingų tautybių. Tada jie tautybės nenori rašyti. Jie nebūna apsisprendę. O jei abu tėvai lietuviai, rusai ar lenkai, tai jie visada nori, kad tautybė būtų įrašoma.

Iki šiol pase buvo įrašomi šie duomenys: vardas (vardai), pavardė, lytis, gimimo data, gimimo vieta (įrašomas valstybės pavadinimas), asmens kodas ir pilietybė.

Kaip rodo Policijos departamento duomenys, sausio 1 – 9 dienomis iš viso buvo pateikta 4355 prašymai išduoti pasą, beveik pusė, t. y. 1921 asmuo prašė nurodyti jo tautybę pase. Iš jų absoliuti dauguma – 1789

asmenys pageidavo įrašo apie lietuvių tautybę. Antroje vietoje pagal pageidavimų pateiktuose prašymuose skaičių (74) buvo lenkų tautybė, trečioje – rusų (36). Devyni asmenys nurodė baltarusių tautybę, penki – ukrainiečių, trys – vokiečių, du – karaimų, po vieną – armėnų, totorių, žydų tautybę.

Vilniaus apskrityje, kurioje gyvena didžiausia šalies tautinių mažumų

dalys, aptarnaujančios Vilniaus migracijos valdybos atstovai tvirtino, kad prašymai nurodyti lietuvių tautybę čia taip pat sudaro daugumą.

Vyriausybė 2013 m. gruodžio 18 d. pritarė Paso įstatymo papildymui, pagal kurį piliečio rašytiniu prašymu į pasą galėtų būti įrašoma jo tautybė. Tačiau nepritarta siūlymui tautybę įrašyti ir į asmens kortelę, nes tam nėra techninių galimybių. **TBN inf.**

Diktantų rašė ir ambasadorius, ir vaikai

Vasario 14 d. Tautinių bendrijų namuose Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ nariai rašė nacionalinį diktantų rumunų kalba.

„Šią prasmingą tradiciją perėmėme iš lietuvių, kurie šiais metais tokį diktantų rašė jau aštuntą kartą. Mūsų bendrijos nariai rumunų kalbos diktantų Lietuvoje rašė antrą kartą. Šįmet diktantų rašė 25 žmonės. Be „Dačijos“ narių, tarp kurių buvo du vaikai, savo kalbos žinias nusprendė pasitikrinti rumunė fotožurnalistė iš Vokietijos, du studentai iš Moldovos Respublikos, atvykę į Lietuvą pagal Erasmus programą, ir dvi lietuvaitės, kurios mokosi rumunų kalbos kursuose Tautinių bendrijų namuose. Diktantų rašė ir Moldovos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Igoris Klipii su žmona bei Rumunijos ambasados darbuotojai“, – „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė Lietuvos rumunų kultūros bendrijos pirmininkė Lučija Bartkienė.

„Prisimenu Nacionalinio diktanto organizatorės, Pilietinės minties instituto direktorės Vytautės Šmaižytės žodžius, kad „diktantas nėra vien tik kalbos žinių patikrinimas. Tai pirmiausia požiūris į savo tautą ir tėvynę, jos likimą ir ateitį“. Ypač tai svarbu mums, gyvenantiems diasporoje, toli nuo savo istorinės tėvynės“, – teigė „Dačijos“ vadovė.

Pasak Lučijos, diktantas buvo rašomas dviem etapais. Pirmas skirtas pradedantiems, antras – pažengusiems. Diktantų padėjo organizuoti

Rumunų kalbos diktanto dalyviai Tautinių bendrijų namuose.

rumunų kalbos dėstytoja, Mykolo Romerio universiteto doktorantė Raluca Glavan ir Cahul miesto „B. P. Hasdeu“ universiteto dėstytoja doc. dr. Valentina Cornea. Beje, Vilniuje ji atlieka akademinę stažuotę.

„Diktantų skyrėme poeto Grigore Vieru 80-mečiui. Todėl pasirinkome jo kūrybos tekstą ir eilėraštį. G. Vieru yra Rumunijos Akademijos garbės narys, Moldovos Respublikos tautinio atgimimo simbolis. 1988 – 1989 m. jis buvo vienas ryškiausių kovotojų už lotyniškos abėcėlės ir oficialios rumunų kalbos gražinimą Moldovoje. Tais metais jis parašė pirmąją knygą lotyniškomis raidėmis vaikams „Albinuca“, iš kurios štai jau ketvirtį amžiaus vaikai

mokosi rumunų kalbos. Lietuvoje G. Vieru poeziją vaikams vertė poetas Algimantas Baltakis. Eilėraštį „Gimtoji kalba“ iš rumunų kalbos į lietuvių kalbą išvertė Sigitas Geda“, – pasakojo L. Bartkienė.

Diktantas parašytas. Komisija, kurią sudarė L. Bartkienė, V. Cornea ir R. Glavan, nusprendė, kad geriausiai sekėsi Olgai Sandu. Ambasadorius I. Klipii jai įteikė knygą – albumą „Moldova“. Iš vaikų buvo apdovanotas Vladimiras Davidas. Jam įteikta knyga „Albinuca“. Buvo pažymėta ir lietuvaitė Toma Dantė. O visi renginio dalyviai gavo pažymėjimus, liudijančius, kad jie rašė antrąjį rumunų kalbos diktantą.

TBN inf.

Kaz omesi – totorių nacionalinė šventė

2014 m. gruodžio 12 d. Totorių kultūros centras Tautinių bendrijų namuose jau trečią kartą surengė tradicinę totorių šventę „Kaz omesi“ (Žąsų pešiojimo šventę).

Jonas RUMŠA

Atgaivino tradicijas

„Pirmus du kartus šventę rengėme totorių senjorams, o ši kartą nusprendėme į svečius pakviesti ir kitų bendrijų atstovus. Norime, kad apie mūsų tradicijas sužinotų daugiau žmonių. Pirmą kartą šventėje dalyvavo užpernai įkurtas jaunimo šokių ansamblis „Ilsu“. Inscenizavome senovines Pavolgio totorių žąsų pešiojimo apeigas. Rinkdama apie tai medžiagą, sužinojau, kad ir Lietuvos totoriai kažkada laikė žąsų ir gal būt prisilaikė tų pačių apeigų“, – „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė Totorių kultūros centro vadovė Almira Trakšėlienė.

Pagal pačios Almiros sukurta scenarijų, namų šeimininkė senelė Amina kviečia mergaites į talką pešioti žąsis. Darbą lydi totorių liaudies dainos, tarp jų tam atvejui skirta „Žąsies plunksna“. Į namus, lydimi senelio Šakiro, su vaišėmis ateina vaikinai. Jie veda merginas prie upės plauti žąsų. Čia tinka daina „Vandenyje“. Grįžus namo vėl skamba dainos, prasideda jaunimo žaidimai.

Tuo tarpu senelė Amina prikepė blynų ir visus pakvietė arbatos. O merginos vaišino žiūrovus savo pačių keptais blynais.

Rūpėjo ne tik žąsys

O kaip „Kaz omesi“ totoriai šventę praeityje? Ši šventė, pasak A. Trakšėlienės, buvo apipinta įvairiais papročiais ir apeigomis. Iš vakaro šeimininkė praneša savo kaimynams, giminaičiams apie būsimą darbą. Rytą susirenka merginos ir vyresnio amžiaus moterys. Prasideda kruopštus darbas. Prieš pra-

A. Trakšėlienė totorių tradicijas perduoda jaunajai kartai.

dedant žąsis pešioti, jas reikia nuplikyti karštu vandeniu, tačiau nelabai stipriai, kad nebūtų pažeista švelni žąsies oda pešiojant.

Bendras darbas turėjo ir kitokią prasmę. „Vyresnės moterys stebi, kaip dirba merginos, tvarkingą, darbščią, miklią numato sau į marčias ir sūnui žmoną“, – sako Almira.

Pagaliau darbas baigtas. „Merginos eina prie upelio apiplauti žąsis šaltu vandeniu. Kol merginos plauna paukščius, šeimininkė namuose kepa blynus, ruošia skanius pietus. Grįžta merginos, persirengia švarias rūbais ir prasideda linksmybės. Tačiau kokios linksmybės be jaunikų? Jaunuoliai irgi ruošiasi šventei – iš anksto sužino, kur vyks Kaz omesi. Tačiau tik verti pagarbos gali patekti į šventę. Merginos jiems siūlo pirkti sparnelių. Jeigu jaunuoliai neturi pinigų, saldumynų ar dar ko nors, tai įeinant juos muša rankšluosčiu per nugarą. Prasideda linksmybės, kurios tęsiasi iki pat ryto“, – teigė totorių tradicijų žinovė A. Trakšėlienė.

Turi daug žąsų – esi turtingas

„Totoriai turi daug linksmybės švenčių, įdomių, pramoginių apeigų, papročių ir tradicijų. Jie įvairius darbus, reikalaujančius daug fizinių jėgų, įpratę atlikti kartu, kolektyviai, padėdami vieni kitiems nemokamai. Svarbiems darbams kviečiami kaimynai, giminaičiai, draugai. Bendromis jėgomis stato namus, nuima derlių, pešioja žąsis“, – pasakoja A. Trakšėlienė.

Pasak Almiros, viena tokių tradicinių kalendorinių švenčių ir yra „Kaz omesi“ (Žąsų pešiojimo šventė). Savo šaknimis ji siekia gilią senovę. Šios apeigos atliekamos vėlyvą rudenį arba žiemos pradžioje, po pirmųjų šalnų. Visą vasarą šeimininkė globojo žąsyčius: juos lesino, saugojo nuo įžūlių vagilių – varnų. Nuo senų laikų šeimininkės maisto gausa ir gerovė buvo vertinama pagal žąsų skaičių ir jų riebumą.

„Žąsys laikomos labai naudingais paukščiais. Iš žąsų pūkų daromos pagalvės, apklotai. Kepant ką nors iš tešlos, naudojamas šepetėlis iš žąsies sparnelio. Iš mėsos gaminami įvairūs skanūs patiekalai. Be to, žąsų mėsa sūdė ir ji ilgą laiką nesugedavo, nes šaldytuvų tada nebuvo. Žąsies taukais trinamas veidas ir ausys, nušalus juos per žiemos šalčius. Žąsies plunksna rašė, pamirkydami ją rašale“, – aiškino A. Trakšėlienė.

Apskritai žąsys buvo laikomos ir kilmingais paukščiais. Brangiausia dovana jaunavedžiams buvo žąsis, padovanota sutuoktinių, nugyvenusių santuokoje daug metų ir galinčių būti sektinu pavyzdžiu jauniems.

Totorių kaimuose ir šiandien daugelis žmonių laiko žąsis.

S. Lozoraičio premija – LRT žurnalistui V. Karakorskiui

Lietuvos žurnalistų draugijos apdovanojimas už žurnalistinę veiklą – Stasio Lozoraičio premija „Kelyje į Vilties Prezidento Lietuvą“ – 2014 m. skirta LRT žurnalistui Vitalijui Karakorskiui.

Šis apdovanojimas jam skiriamas įvertinant tvirtą pilietinę poziciją, taip pat nuopelnus tolerancijai ir savitarpio supratimui tarp Lietuvos etninių bendrijų.

Premiją žurnalistas gavo už jau dvidešimt metų Lietuvos nacionalinės televizijos eteryje transliuojamą laidą apie Lietuvos žydus „Menora“. V. Karakorskis yra šios laidos redaktorius.

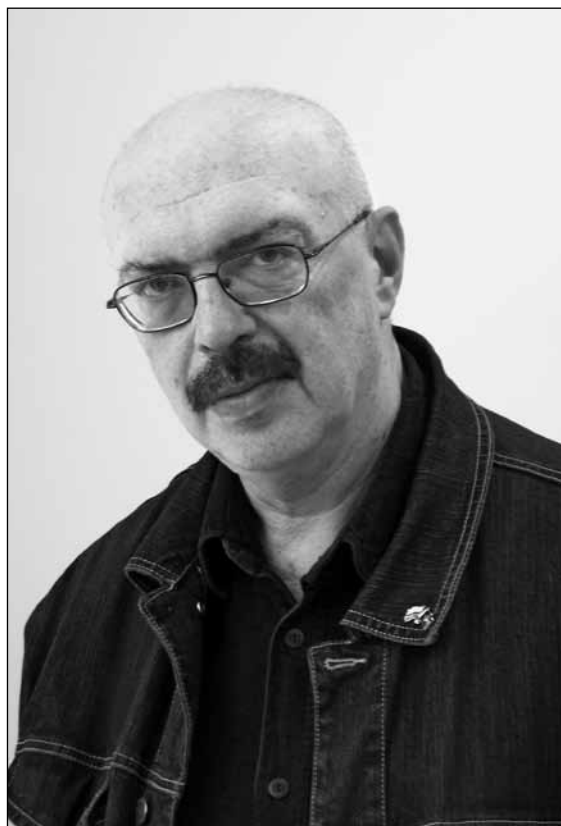
Taip pat draugija pažymi, kad V. Karakorskis kiekviename savo darbe ar projekte, kuriame dalyvauja, rodo aiškią ir nedviprasmišką asmeninę pilietinę poziciją. Pavyzdžiui, pasisakydamas už stojimą į euroatlantines struktūras laidose „Faktų

aNATOmija“ ir „Atlanto krantas“ ar imdamasis visuomeninės publicistikos laidose „Akiračiai“ ir „Pressingas“. Visos jos skirtingu metu transliuotos Lietuvos nacionalinės televizijos ir radijo eteryje. Be to, jis rašo politines apžvalgas „Veido“ žurnale ir naujienų tinklalapyje Balsas.lt.

Lietuvos žurnalistų draugija premiją įsteigė 1998 m. Ji skiriama pagerbti diplomato bei politiko S. Lozoraičio (1924–1994) atminimą.

2012 m. šios premijos laureate tapo rašytoja, publiciste, vertėja Marytė Kontrimaitė, Armėnijos Mokslų Akademijos garbės daktarė.

TBN inf.

NAUJOS KNYGOS

Penkios dešimtys jaudinančių istorijų apie išgelbėtus žydų vaikus

„Šiaurės Jeruzalės“ leidykla išleido knygą „Išgelbėti bulvių maišuose: 50 Kauno geto vaikų istorijų“.* Tai jaudinantis pasakojimas apie tai, kaip Antrojo pasaulinio karo metais nuo mirties buvo gelbėjami žydų tautybės vaikai.

Kauno gete kartu su suaugusiais buvo įkalinta apie 6 tūkst. vaikų. Kai kuriuos jų pavyko išnešti iš geto teritorijos ir paslėpti pas vietos gyventojus. Karą išgyveno tik apie 250–300 Kauno geto vaikų.

Dauguma autorių šioje knygoje pirmą kartą viešai pasakoja apie savo praeitį. Jų jaudinančios istorijos – tai prisiminimai apie šeimos gyvenimą iki

karo, vėliau – gete ir išsivadavimą, pasakojimai apie slapstymąsi, patirtą baimę, apie dienas, praleistas pas gelbėtojus, nepamirštamus susitikimus su išgyvenusiais tėvais, gyvenimą su įtėviais ar našlaičių prieglaudose po karo.

„Šia knyga mes reiškiame pagarbą mūsų didvyriams tėvams, kurie nepaisydami nepakeliamo išsiskyrimo skausmo padarė viską, kad mus išgelbėtų, ir visiems tiems, kurie rizikuodami savo ir savo šeimos narių gyvybėmis suteikė prieglobstį žydų vaikams“, – teigė vienas knygos sudarytojų Jakovas Zilbergas.

Pirmasis šios knygos leidimas anglų kalba pasirodė 2011 m. Londone, pa-

rėmus Arielos Abramovič fondui bei jos broliams Solomonui Abramovičiui ir Benui Bramsui. Tame leidime buvo pateikta visa 2004–2009 m. surinkta medžiaga.

Hebrajiškas knygos variantas buvo patikslintas ir papildytas. Projektas įgyvendintas bendromis istorijų autorių pastangomis ir parėmus Jad Vašemo fondui.

Dabar jaudinančias istorijas apie tai, kaip bulvių maišuose buvo gelbėjami žydų vaikai, gali perskaityti ir Lietuvos skaitytojas.

**Knygos bibliografiniai duomenys ir viršelio nuotrauka trečiame leidinio viršelio puslapyje.*

Spalvingas Lietuvos tautinių mažumų paveikslas

Aivaras STEPUKONIS

Tik ką išleistoje Lietuvos kultūros tyrimų instituto mokslinėje knygoje „Tautinės mažumos Lietuvoje: virsmai ir atmintys“* straipsnių autoriai į tautines mažumas žvelgia kiekvienas savaip – kas kultūrologo, kas istoriografo, kas etnologo, sociologo, filosofo ar net teisėtyrininko akimis.

Knygą sudaro 5 dalys: I. Tautinių mažumų problematikos link: Lietuvoje ir pasaulyje; II. Tautinės mažumos tarpukario Lietuvoje; III. Tautinės mažumos dabartinėje Lietuvoje; IV. Tiurkai Lietuvoje: tradicijos vingiais į dabartį; V. Žydai Lietuvoje: atmintis šiapus ir anapus vaizdo.

Lengvais probėgšmais susipažinkime su mokslininkų narpliotais klausimais.

I dalis. Aistė Račkauskaitė-Burneikienė straipsnyje „Tautinių mažumų apsauga: svarbių tarptautinių priemonių apžvalga“ apibrėžia, kokios tarptautinės priemonės kuria tautinėms mažumoms priklausančių asmenų apsaugos normas ir koks yra šių normų turinys. Vytautas Rubavičius straipsnyje „Nacionalinis tapatumas ir etnokultūrinės bendruomenės: Lietuvos kelias“ aptaria, kaip lietuvių tauta virto nacija, kaip, sąveikaudamas su vietinėmis etnokultūrinėmis bendruomenėmis, klostėsi nacionalinis tapatumas, išryškina esminius lietuviškojo nacionalizmo bruožus. Stanislovas Juknevičius straipsnyje „Ar lietuviai taps tautine mažuma savo tėvynėje? Psichologiniai eurointegracijos aspektai“ nagrinėja psichologinius skirtumus tarp eurointegracijos šalininkų ir priešininkų Lietuvoje. Stanislovas Mostauskis straipsnyje „Czesławas Miłoszas ir etninio neapsisprendimo projektas“ išskiria su etninio neapsisprendimo problema sietinus Miłoszo tapatybės portreto aspektus.

II dalis. Akvilė Naudžiūnienė straipsnyje „Tarpukario istorijos ir krašto pažinimo vadovėliai: tautinių mažumų „artumo“ ir nereikšmingumo dichotomija“ tyrinėja, kaip Lietuvos tautinių mažumų istorijos ir kultūros buvo vaizduojamos tarpukario Lietuvos švietimo sistemoje (1918–1939 m.). Henryka Ilgiewicz straipsnyje „Tautinių mažumų atstovų dalyvavimas tarpukario Vilniaus mokslo ir kultūros renginiuose“ nušviečia renginius, skirtus svarbių tuometinio Vilniaus mokslo ir švietimo įstaigų bei draugijų įkūrimo, istorinių asmenybių gimimo ir mirties metinėms paminėti, taip pat renginius, skirtus pagerbti nusipelnčius mokslo ir kultūros veikėjus.

III dalis. Vladimiras Gražulis ir Ilona Kojelytė straipsnyje „Kultūrinės įvairovės apraiškos dabartinėje Lietuvoje“, atlikę gyventojų nuomonės apklausą, aiškinasi dabartinei Lietuvos visuomenei keliamus multikultūralizmo iššūkius, įvardija šiandienos Lietuvoje gajausius požiūrius į kultūrinę įvairovę, pakantą kitataučiams, problemas, išskylančias skirtingų kultūrų atstovams bendraujant tarpusavyje. Rimantas Sliužinskas straipsnyje „Klaipėdos miesto tautinės bendruomenės ir bendrijos XX a. pab.–XXI a. pr.: kūrimosi ir veiklos ypatybės“ apžvelgia per pastaruosius tris dešimtmečius Klaipėdoje įsistigusias rusų, baltarusių, ukrainiečių, totorių, lenkų, vokiečių, žydų, latvių ir net azerbaidžaniečių bei armėnų tautines bendrijas.

IV dalis. Halina Kobeckaitė straipsnyje „Karaimotyra – neatskiriama orientalistikos Vilniuje elementas“ iškelia dviejų tiurkų tautų – karaimų ir totorių, nuo XIV a. gyvenančių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos (toliau – LDK) teritorijoje, indėlį į orientalistikos bei tiurkologijos tapsmą Vilniuje. Galina

Miškinienė straipsnyje „Lietuvos totorių padavimai: tarp mito ir realybės“ gvildena negausiai išlikusius Lietuvos totorių padavimus, išryškindama skirtingų kultūrų samplaiką, suteikusią LDK totorių tikėjimui, papročiams, buičiai, o kartu ir folklorui savitą atspalvį. Gintarė Lukoševičiūtė straipsnyje „Kauno musulmonų religinė bendruomenė: istorija ir dabartis“ tyrimo objektu pasirinko Kauno musulmonų religinę bendruomenę, susitelkdama į jos istorinę raidą, religinę visuomeninę kaitą nuo pirmųjų musulmonų – totorių – įsikūrimo LDK iki nūdienos, Kauno musulmonams po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo peraugus į daugiatautę islamo išpažinėjų bendruomenę.

V dalis. Odeta Žukauskienė straipsnyje „Sugrįžusi žydų atmintis: vaizdinės reprezentacijos formos“ tyrinėja žydų atminties sugrįžimo aplinkybes, žydų istorijos ir tragedijos įamžinimo būdus: memorialines vietas, paminklus, muziejų ekspozicijas ir kitas vaizdinės reprezentacijos formas. Vilma Gradinskaitė straipsnyje „Jung Vilne sambūris ir jaunosios žydų dailininkų kartos siekiai“ apžvelgia tarpukario Vilniuje – tuo metu svarbiame moderniosios jidiš literatūros ir žydų meno centre Rytų Europoje – daugiau nei dešimtmetį egzistavusio *Jung Vilne* sambūrio dailininkų veiklą, pagrindines kūrybos temas bei meninės raiškos ypatybes. Antanas Andrijauskas straipsnyje „Litvakų modernios tapybos tradicijų tęstinumas Lietuvoje“ dėmesį sutelkia į Lietuvą nuo pokario iki dabarties išryškėjusias litvakų kultūros tradicijų tęstinumo problemas. Iš tuo metu kūręsio litvakų dailininkų srauto mokslininkas išskiria tris, jo vertinimu, iškiliausias skirtingų kartų Lietuvos žydų tautinę tapatybę įkūnijančias figūras – Augustiną Savicką, Adomą Jacovskį ir Saliamoną Teitelbaumą.

Baigiant keletas žodžių apie leidinio gimimo aplinkybes. 2013 m. pavasarį Lietuvos kultūros tyrimų institutas, vykdydamas ilgalaikę tyrimų programą „Lietuvos kultūros raidos XX–XXI a. sandūroje tyrimai: tapatybės ir atmintys“, surengė mokslinę konferenciją „Tautinės mažumos

Lietuvoje: virsmas ir atmintys“. Tu pačių metų rudenį Lietuvos mokslo įstaigų darbuotojams išplatintas kvietimas teikti straipsnius to paties pavadinimo leidiniui. Į kvietimą atsiliepė 22 tyrėjai, iš kurių darbų atrinkta 14 geriausių. Reikia tikėtis, kad šie tyrimai, sujungti į rišlią teminę ir me-

todinę visumą, bus svarūs akademiniams indėlis į kol kas palyginti negausią, bet itin svarbią mokslinę raštiją tautinių mažumų Lietuvoje tema.

**Knygos bibliografiniai duomenys ir viršelio nuotrauka trečiame leidinio viršelio puslapyje.*

Leidinio tema – tiurkų tautų pėdsakai Lietuvoje

**Tamara BAIRAŠAUSKAITĖ,
Galina MIŠKINIENĖ**

Vilniaus universiteto leidykla išleido straipsnių rinkinį „Tiurkų istorija ir kultūra Lietuvoje“.*

Leidinio straipsniai parengti pranešimų, skaitytų tarptautinėje mokslo konferencijoje, skirtoje 615-osioms totorių ir karaimų apgyvendinimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštijoje metinėms, pagrindu. Konferencija vyko Vilniaus universitete 2013 m. gegužės 29–31 d.

Dvidešimt penki šio rinkinio straipsniai suskirstyti į keturis skyrius. Pirmajame skyriuje tiriama Lietuvos totorių ir karaimų istorija, kultūra ir religija. Gilinamasi į Aukso Ordos vakarų ulusų inkorporavimą į Lietuvos Didžiąją Kunigaikštiją, Lietuvos karaimų atvykimo istoriją, atsižvelgiant į surinktus hebrajų kalba parašytus šaltinius. Apžvelgiami ir publikuojami su Lietuvos totoriais susiję XIX a. dokumentai iš Gardino Nacionalinio istorijos archyvo, tiriami XIX a. antrosios pusės – XX a. pradžios Vilniaus gubernijos totoriai žemvaldžiai. Aprašomas musulmono įvaizdis karaimo autoriaus Izaoko ben Abraomo Trakiškio veikale „Tikėjimo sutvirtinimas“, islamo savitumai diasporoje (LDK totorių musulmonų pavyzdys). Dar viename šio skyriaus straipsnyje tipologiškai lyginamos Lietuvos totorių ir Anatolijos turkų su vaiko gimimu susijusios tautinės tradicijos.

Antrajame skyriuje, kuris logiškai

susijęs su pirmuoju, gvildentos labai svarbios istorinės temos – Osmanų imperijos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos santykiai. Tokiu būdu formuluojama nauja tyrimų kryptis – LDK ir Osmanų imperijos tarpusavio santykiai. Viena iš straipsnių aprašomi Vilniaus universiteto Bibliotekoje saugomi totorių chanų įsakai ir laiškai, kitame – Chotino Osmanų komendanto turkiškai rašytas laiškas etmonui J. Branickiui.

Trečiojo skyriaus straipsniai skirti Lietuvos tiurkų tautų kalbai ir literatūrai. Dauguma straipsnių aprėpia straipsnius, skirtus *kitabistikai* (LDK totorių rankraščiams), itin sparčiai besivystančiai Lietuvoje ir užsienyje pastaraisiais metais. Jų autoriai nagrinėja Lietuvos totorių rašytinės tradicijos naujausią etapą, aptaria totorių burtininkų (faldžėjų) specifiką tipologiniu aspektu, sugretina Bosnijos musulmonų ir Lietuvos totorių kalbines strategijas istorijos tėkmėje, aptaria musulmonų įvaizdžio kūrimo kalbines priemones. Keletas šios skyriaus straipsnių atspindi iš esmės naują kitabistikos raidos etapą, nes juose tiriami LDK totorių rankraščiuose surašyti tekstai senąją osmanų kalba. Prie šio skyriaus priskiriamas straipsnis, kuriame apžvelgiami pirmieji Korano vertimai į tiurkų kalbas. Du straipsniai priskirstini *karaimistikai*: apžvelgiamas Lietuvos karaimų indėlis į karaimistiką, gilinamasi į iškilaus karaimų veikėjo Marko Lavrinovičiaus plėtros darbus.

Ketvirtasis skyrius atiduotas autoriams, kurie svarsto abiejų tiurkų tautų transformacijų XX a. ir naujų XXI a. iššūkių temas. Straipsnių autoriai nagrinėja totorių ir karaimų įvaizdžio visuomenėje ir nacionalinių nuostatų raiškos problemas.

Rinkinio pabaigoje pateikiama informacija apie Biledžiko universitete vykusį karaimistikos simpoziumą.

Straipsniai skelbiami originalo kalbomis (anglų, lietuvių, rusų ir turkų), pateikiamos santraukos anglų ir lietuvių kalbomis. Tokių straipsnių publikavimo principą lėmė autorių tarptautinis kolektyvas bei suvokimas, kad taip jie bus lengviau ir plačiau prieinami, patrauks daugiau skaitytojų.

Dėl savo tematikos ir tyrinėtojų kompetencijos ši straipsnių rinkinį galima laikyti tęstiniu ir kompleksiniu. Jis apima svarbiausias Lietuvos totorių ir karaimų istorijos, kultūros, religijos, kalbos ir literatūros tyrimų sritis, taip pat padeda tvirtą pagrindą kryptingiems ir nuosekliems Osmanų imperijos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos santykių istorijos tyrimams (diplo-
matiniai santykiai tarp Osmanų imperijos ir LDK buvo užmegzti dar XV–XVI a.). Tikimės, kad šis leidinys bus įdomus ir naudingas Lietuvos totoriais ir karaimais besidominčiai mokslinei visuomenei kaip Lietuvoje, taip ir užsienyje.

**Knygos bibliografiniai duomenys ir viršelio nuotrauka trečiame leidinio viršelio puslapyje.*

„Maža salelė Vokietijos vandenyne“

Lužicos* sorbai – vieni iš keturių oficialiai pripažintų tautinių mažumų Vokietijoje (kartu su romais, frizais ir danais). Po romų – tai skaitlingiausia tautinė mažuma šioje šalyje. Manoma, kad sorbų šaknų dabar turi apie 60 tūkst. Vokietijos piliečių, iš kurių 20 tūkst. gyvena Žemutinėje Lužicoje ir 40 tūkst. Aukštutinėje Lužicoje – srityse, įeinančiose į Saksonijos ir Brandenburgo federacinių žemių sudėtį.

Sorbų situacija dažnai įvertinama metaforišku vaizdu, kurį pirmą kartą pavartojo XIX a. pabaigoje sorbų poetas Jakubas Bartas-Čičinskis: „maža salelė, pasimetusi Vokietijos vandenyne“.

Šiandien sorbai – vieninteliai slavų palikuonys Vokietijoje. Vieninteliai iš maždaug 20 genčių, kurios penktame amžiuje per Didįjį tautų kraustymąsi palikusios Karpatų kalnus migravo į Vakarus ir įsikūrė tarp Oderio ir Šprė upių rytuose bei Elbės ir Zalės upių vakaruose.

Ši Vakarų slavų tauta savo kalba ir papročiais yra artima čekams bei lenkams. Ji niekada nebuvo sukūrusi valstybės, tačiau per ilgus politinės priespaudos, germanizacijos šimtmečius išsaugojo gimtąją kalbą ir tradicinę kultūrą. Šios mažos tautos ryžtas ginti savo tapatybę kelia pagarbą.

Per ilgaamžę istoriją sorbai patyrė daug sunkių išbandymų. Tačiau itin

niūri situacija sorbams susiklostė, kai XX a. ketvirtajame dešimtmetyje į valdžią atėjo nacionalsocialistai. Buvo panaikintos visos sorbų draugijos, mokyklose ir bažnyčiose uždrausta sorbų kalba, persekioti mokytojai, kunigai, sorbų nacionalinio judėjimo veikėjai uždaryti į kalėjimus ir koncentracinius lagerius. Reicho bonzos brandino planus perkelti sorbus į dabartinės Prancūzijos rytus – Elzasą-Lotarinę. Kaip tai panašu į kitą diktatorių J. Staliną, kurio įsakymu iš gimtųjų vietų buvo deportuotos ištisos Šiaurės Kaukazo tautos, Krymo totoriai. Tačiau savo planų naciai įgyvendinti nespėjo. Sutrukdė nuolat blogėjanti padėtis fronte.

Po Antrojo pasaulinio karo teritorija, kurioje gyveno sorbai, atiteko Rytų Vokietijai. Komunistinė valdžia vis dėlto ėmėsi priemonių sorbų teisėms ginti. Buvo įkurta Lužicos leidykla, Liaudies teatras, veikė mokyklos, leidžiama spauda nacionaline kalba.

Tačiau šių priemonių poveikį labai sumenkino Rytų Vokietijos industrinė politika. Pradėtos eksploatuoti anglies kasyklos Lužicoje sutraukė daug žmonių iš kitų Vokietijos regionų. Pakito etninė gyventojų sudėtis. Patys sorbai dėl pablogėjusios aplinkos (anglis buvo kasama atviru būdu) ėmė keltis gyventi kitur. Skaičius vaikų, kurie

mokosi protėvių kalbos, sumažėjo iki kelių tūkstančių.

Po Vokietijos susivienijimo sorbai įgijo teisę laisvai puoselėti savo kultūrą ir tradicijas. Ši teisė įtvirtinta Saksonijos ir Brandenburgo žemių konstitucijose. Įkurtas federacinis Lužicos sorbų tautos rėmimo fondas, kurio metinis biudžetas viršija 15 mln. eurų. Šiandien veikia Sorabistikos institutas prie Leipcigo universiteto, Bautzene – Sorbų tautosakos institutas ir Mokytojų kolegija, kurioje rengiami sorbų kalbos mokytojai vidurinėms mokykloms. Sorbai turi liaudies meno ansamblių, Liaudies teatrą, leidyklą, muziejų, radijo ir TV laidų, laikraščių.

Tačiau tai nereiškia, kad sorbai neturi problemų. Ekonominis nestabilumas, nedarbas privertė tūkstančius sorbų išvykti į kitas Vokietijos žemes. Mažiau žmonių vartoja sorbų kalbą. Dėl nedidelio mokinių skaičiaus daugeliui sorbų mokyklų gresia būti uždarytoms. Kasmet mažiau žiūrovų ateina į nacionalinį teatrą.

Per keturiolika amžių, kuriuos Lužicos sorbai praleido būdami apsupti vokiškai kalbančių gyventojų, jie išsaugojo savo tradicijas, kalbą ir kultūrą. Ar jiems pavyks tai padaryti XXI amžiuje, parodys laikas.

**Sorbiskai „lužica“ – pelkėta, miškai apaugusi vietovė.*

SUMMARY

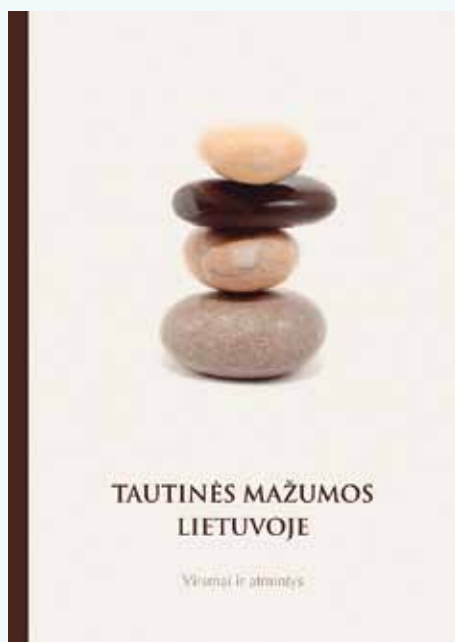
Approved action plan of Roma integration in Lithuanian society for 2015 – 2020. Minister of Culture Šarūnas Birutis approved an action plan of Roma integration in Lithuanian society for 2015 – 2020 by his order of 29th January. Action plan aims the integration of Roma people in education system, involvement in

the labour market, increase access to health services of Roma people, improve their housing conditions and improve the openness of Roma culture by lowering the discrimination against Roma people.

Kaz omesi is national feast of Tatars. On 12th December 2014 Tatar Cultural Centre organized national Tatar feast „Kaz omesi“ (geese plucking feast) in the House of National Communities. According to Almira

Trakšeliienė, Head of Tatar Cultural Centre, Tatars have many cheerful feasts, interesting and entertaining ceremonies, customs and traditions. They do various jobs that require a lot of physical strength together, collectively and help each other. Neighbours, relatives and friends are usually invited to do the important works. They build the houses, harvest and pluck the geese collectively.

Naujos knygos

Tautinės mažumos Lietuvoje: virsmai ir atmintys. Straipsnių rinkinys. Lietuvos kultūros tyrimų institutas. Sudarytojas Aivaras Stepukonis. Vilnius. Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2014. 278 p. Santr. angl.

p. 18

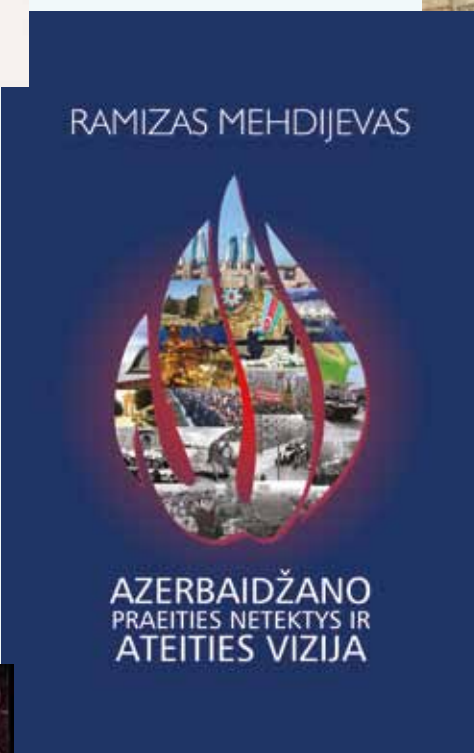

Tiurkų istorija ir kultūra Lietuvoje. Turks' history and culture in Lithuania. История и культура тюрков в Литве. Straipsnių rinkinys. Sudarė Tamara Bairišauskaitė, Galina Miškinienė. Redaktorių kolegija: vyriausiasis redaktorius Alfredas Bumblauskas ... Vilnius. Vilniaus universitetas. Vilniaus universiteto leidykla. 2014. 400 p., iliustr. (Lietuvos istorijos studijos, t. 11). Str. liet., angl., rus., tiurkų k. Santr. liet., angl.

p. 19

Išgelbėti bulvių maišuose. Sudarytojai Solomonas Abramovičius ir Jakovas Zilbergas. Vilnius. Šiaurės Jeruzalė. 2015. 298 p., iliustr.

p. 17

Ramizas Mehdiyevs. Azerbaidžano praeities netektys ir ateities vizija. Knygos sudarytojas ir specialusis redaktorius Mahiras Gamzajevs. Iš azerbaidžaniečių kalbos vertė Mahiras Gamzajevs ir Edita Ratkuvienė. Vilnius. Lietuvos azerbaidžaniečių bendrija. 2015. 123 p., portr. Tiražas 1000 egz.

Knygos autorius – žymus Azerbaidžano mokslininkas, istorikas ir filosofas, žinomas visuomenės ir valstybės veikėjas – apžvelgia Azerbaidžano istoriją, kurioje būta sunkių išbandymų ir praradimų ir kurių akivaizdoje azerbaidžaniečių tauta pademonstravo meilę savo gimtajai žemei, susitelkimą, ištikimybę laisvės ir nepriklausomybės idėjoms. Azerbaidžano ateitis, kaip ją mato autorius, tai – žinių ekonomika, efektyvus valstybingumas, tvirta prezidentinė valdžia, informacinė visuomenė, vieninga pilietinė nacija.

Duonos šventė Tautinių bendrijų namuose

Vasario 21 d. Tautinių bendrijų namuose vyko Duonos šventė, kurioje dalyvavę tautinių bendrijų atstovai pristatė savo tautų nacionalinę duoną, kulinarinio paveldo pavyzdžius, dalijosi mintimis apie duonos reikšmę žmonių gyvenime, gaminimo tradicijas, vartojimo papročius. Vlodo Uznevičiaus nuotraukose užfiksuotos kai kurios šventės akimirkos.

ISSN 2029-7394

9772029739001